NUMMER 4 DONDERDAG 28 JANUARI 1926 26STE JAARGANG

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

HOOFDVERTEGENWOORDIGER IN NED.-INDIË
Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

Opgericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang"

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIË

Het Comité „Vliegtocht Nederland-Indië" tracht zijn doel ook nog te bereiken door een eigen Orgaan

door

E. L. K. SCHMÜLLING.

(Met schetskaart).

Op 15 December '25 verscheen No. 1 van de Mededeelingen over het Luchtverkeer in en naar Nederl.-Indië" als uitgave van de Vereeniging „Comité enz." Om er de beteekenis van in het volle licht te stellen waarmede het verdient te worden bestraald, zij eenvoudshalve verwezen naar de onderstaande inleidende woorden in een vijftal zinsneden:

„Het doel van dezen tocht is niet uitsluitend, en zelfs niet in de eerste plaats, het verrichten van een sportieve daad, hoe belangwekkend en beteekenisvol voor de technische ontwikkeling van het Luchtverkeer deze ook moge zijn. Dat doel houdt veel meer verband met het vraagstuk der ontwikkeling van het Wereldluchtverkeer, zooals dit in de toekomst wordt tegemoet gezien", aldus schreef het Comité Vliegtocht Nederland-Indië ruim twee jaar geleden in het eerste rondschrijven, waarin het zijne plannen voor een vlucht van Amsterdam naar Batavia uiteenzette. Hoe groot de nationale en sportieve beteekenis van dezen tocht ook geweest is, het Comité heeft van den aanvang af deze vlucht voornamelijk beschouwd alss een studie- en propaganda-tocht, strekkende om het vraagstuk van een snellere verbinding door de lucht tusschen het Moederland en Nederlandsch-Indië nader tot eene oplossing te brengen.

Ten einde de vruchten van den reeds verrichten arbeid niet verloren te doen gaan, besloot het Comité in het najaar van 1924 om, ook indien de vlucht mocht slagen, te blijven doorwerken aan de studie van en de propaganda vóór het Luchtverkeer *in* en *naar* den Nederlandsch-Indischen Archipel. Het Comité hoopt zijn arbeid te verrichten in samenwerking en overleg met de bestaande Luchtvaart- en andere organisaties, met name de Kon. Nederlandsche Vereeniging voor Luchtvaart, de Ned.-Indische Vereeniging voor Luchtvaart en de Comités ter bevordering van het Luchtverkeer te Semarang en Soerabaja.

De verschijning van het boek van den heer Van der Hoop: „Door de lucht naar Indië" heeft — naar het Comité vertrouwt — opnieuw de belangstelling voor deze zaak gewekt en zal velen de kansen en mogelijkheden van het Luchtverkeer in en naar Indië hebben doen beseffen.

Om de belangstelling van het publiek in Nederland en Nederlandsch-Indië levendig te houden en het nu en dan over den stand van het vraagstuk in te lichten, heeft het Comité besloten geregeld zijne mededeelingen te publiceeren, waarin deskundige beschouwingen en belangrijke berichten, welke tot nu toe verspreid in de dagbladen en tijdschriften verschenen, bijeen gebracht zullen worden. Deze mededeelingen zullen ongeveer vier maal 's jaars in verschillenden omvang verschijnen en gratis aan alle daarvoor in aanmerking komende autoriteiten, personen en lichamen worden toegezonden.

Het Comité meende geen betere inleiding van het vraagstuk te kunnen geven, dan door in dit eerste nummer op te nemen een afdruk van het door Generaal Snijders geschreven artikel in het Juli-nummer van het tijdschrift „Vragen des Tijds". Het hoopt, dat deze publicaties een gunstig onthaal mogen vinden en zullen bijdragen tot het bereiken van het doel: het tot stand brengen van Luchtverbindingen in en naar onze overzeesche gewesten. Het Comité is overtuigd, dat daarmede zeer gewichtige nationale en economische belangen zullen gediend zijn.

Dr. W. L. GROENEVELD MEIJER,
Secretaris van het Comité Vliegtocht Nederland—Indië."

De naamgeving is eenvoudig; de doelstelling is scherp belijnd; zulks was gemakkelijk, omreden 's Comité's doel, schoon volstrekt geen klein, toch een beperkt doel is. Beperkt, omdat het slechts op éene zaak gericht is; daarbij is het tweeledig, maar dan toch ook weer zoo, dat de twee leden in nauwe wederkeerigheid tot elkander staan, n.l. elkaar zoo aanvullen, dat zij vrijwel als tandraderen in elkaar grijpen. Ondanks dien eenvoud, de lange tusschenpoozen van ± 3 maanden en zekere eenzijdigheid van stof en inhoud — en zekere beperktheid van omvang — kan men toch zeggen, dat daarmee in ons Land een nieuw periodiek bij gekomen is; zeer laat in het jaar is het geboren en vlak tegen het Kerstfeest aan. Moge dit als een goed voorteeken blijken te gelden van het feit, dat de twee trans-Aziatische wereldluchtlijnen, welke in eene zeer nabije toekomst in bedrijf zullen zijn, n.l. Londen—Moskou—Tokio en Londen—Melbourne over Bag-

dad—Singapore, ook het hunne zullen bijdragen tot toenadering en verzoening der volkeren door beter onderling verstaan en begrijpen, dat ook van eene versnelde onderlinge verbinding het weldadige gevolg zoude kunnen zijn. Alsdan zou het ook tot de Apostelen van den Vrede kunnen worden gerekend, die wij zoo hard noodig hebben.

Van onzen Benjamin onder de periodieken, die ernstig voornemens is als padeffener en wegbereider voor de Luchtvaart *nàar* en *in* Indië werkzaam te willen zijn, kan wel met goeden grond gezegd worden, dat hij onder een gelukkig gesternte geboren is; de teekens staan zoo gunstig, dat men het wel een binnenkort te bereiken succes kan voorspellen, n.l. een spoedige vervulling van 's Comité's wenschen en begeerten en deze deelen vele en steeds meerdere andere met deze „Vereeniging". Uiteraard en van harte behoort daartoe ook „Oost en West". Het periodiek zal nu eenigen, doch korten tijd „Mededeelingen" moeten geven over Luchtlijnen op komst en in wording; daarna een tijd doormaken, waarin het kan berichten over Lijnen in bedrijf *naast* zulke in voorbereiding; en daarna over alle althans voorname en onmisbare, dus de Hoofdlijnen *alom* in bedrijf, tot Nieuw-Zeeland toe over Melbourne naar het Z. O.; tot Saigon en Penang toe naar het O. over Peking, Shanghai, Hongkong. Men zal dus een drietal stadia hebben. Nu zijn van het standpunt van het Comité het eerste en tweede stadium de allerbelangrijkste, en wel zoo, dat m.i. nadat deze zullen zijn doorloopen, vrijwel zijn taak van Propaganda als geëindigd kan worden beschouwd en mocht het nog blijven voortbestaan, dan zullen zijne rol en karakter van bedrijvend en stuwend veranderd zijn in dat van wat men kan noemen lijdelijken aard, n.l. beschrijvend, wellicht critiseerend, belangstellend nota nemend e.d. De zaak zal daarna verder zoo van zelf reilen en zeilen, op eigen beenen staan en loopen, dat het de vraag is, of het dan nog überhaupt reden van bestaan zal hebben. Het derde stadium latende voor wat het is en verder onbesproken latende, loont het zeer de moeite, nader in te gaan op de twee daaraan voorafgaande tijdruimten of stadia.

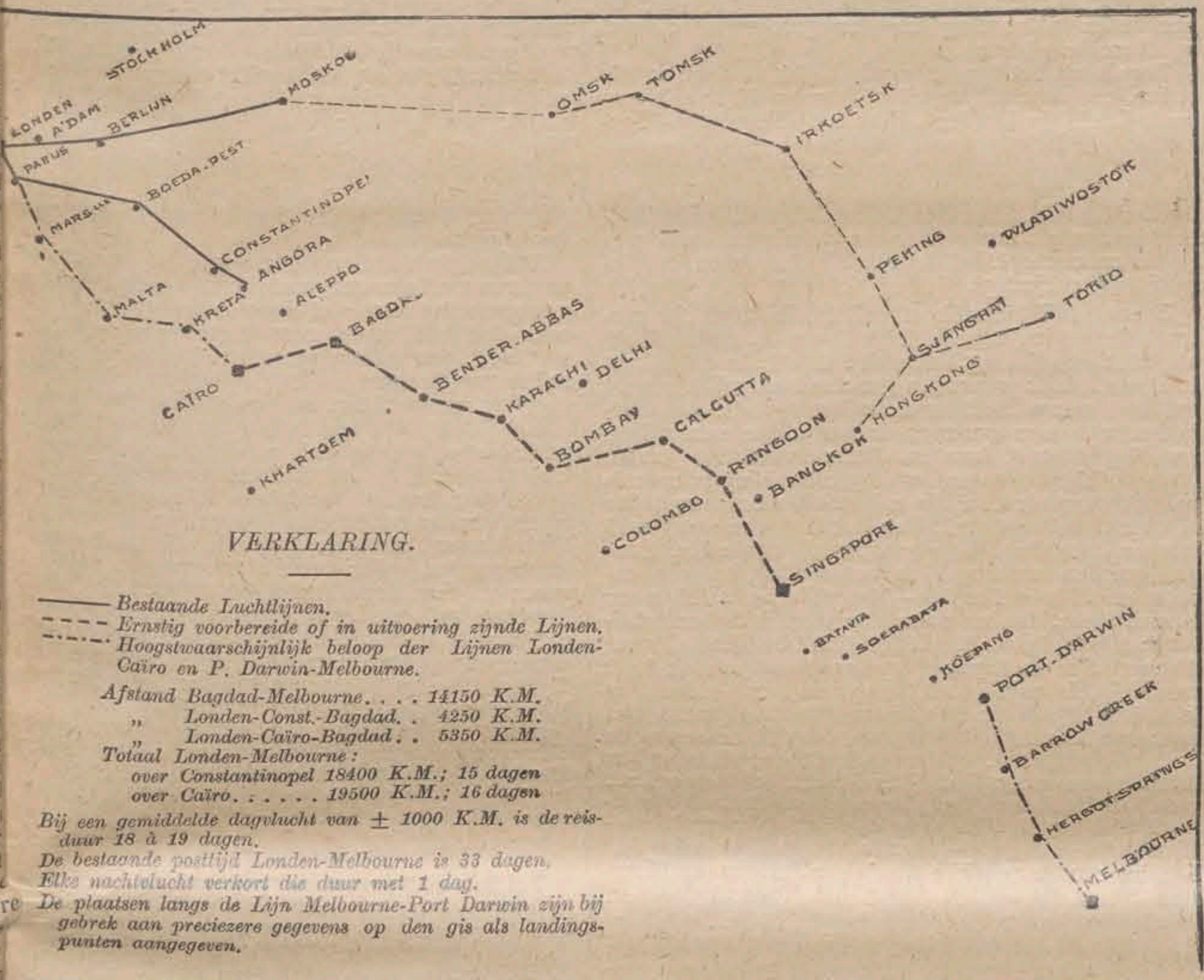
Het eerste stadium. Van den aanvang af, dat ik er mij mede bemoeide en aandacht schonk aan de eerste Luchtlijn, n.l. die van Kairo—Karachi (4000 K.M. lang), op welker groote beteekenis in het Koloniaal Weekblad in October l.l. zoo nadrukkelijk werd gewezen, heb ik altijd in de vrij stellige meening verkeerd, dat zij in den loop van '27 zoude worden geopend; zulks kon met goeden grond uit de berichten in dagbladen en tijdschriften worden aangenomen. Verder achtte ik het geheel voor de hand liggend en wel vanzelf sprekend, dat tegen dien tijd en stellig reeds in het begin van '28 de aansluitingslijn Karachi—Delhi—Calcutta in bedrijf zou worden genomen met een zijtak naar Bombay; maar dat men tegen dien tijd ook bezig zoude zijn of zelfs reeds de laatste hand zoude leggen aan voortzettingen naar Madras—Ceylon en vooral naar Rangoen—Singapore, zoodat deze laatste wel op het einde van '28 en uiterlijk in het midden van '29 zoude zijn geopend. In afwijking van de voor Kairo—Karachi meer dan eens gegeven tijdstippen, ben ik t.a.v. de voortzettingslijnen nooit eenige tijdsbepaling tegen gekomen en moest deze dus door combinatie bij benadering trachten vast te stellen, daar zulks, niet het minst ook voor Nederland, van groot gewicht en actueel belang toeleek. In schemer en duister wil de zeeman gaarne bakens en kustlichten zien, om plaats, koers en afstanden te kunnen bepalen. Ook van der Hoop gaf in zijn „Door de Lucht naar Indië" geene uitkomst door meer stellige mededeelingen omtrent de tijdstippen, al waren ze ook slechts: de zijnerzijds hoogstwaarschijnlijk geachte.

Zoo heeft het geduurd tot den 30sten December, maar toen werd er in eens heel wat ingehaald: wij werden aangenaam verrast door de mededeelingen van den bekenden Sir E. Geddes, te Londen op den voorafgaanden dag gedaan, die wel verb[...] wekkend moeten heeten: zij klinken ongelo[...] De lijn Cairo—Karachi, waaromtrent eenige [...] te voren was bekend gemaakt, dat zij door de [...]perial Airways" zou worden gedreven met [...] motorige vliegtuigen in aanvankelijk 14-daag[...] Dienst met een Staatssteun van ± 90000 Pon[...] jaar, zou reeds in den zomer van dit jaar ge[...] worden. Met de voortzettingslijn over Bom[...] Calcutta—Rangoen—Singapore, bijna 5000 K.[...] dus niet N. O.-waarts langs Delhi) zou [...] het zijn op 1 Januari '27. Mocht dit bericht juis[...] ken — waaraan niet te twijfelen is — en deze Diensten van bij elkaar bijna 9500 K.M., op de gegeven tijdstippen inderdaad beginnen, da[...] teekent dit drieërlei:

Vooreerst, dat de tijd van het *tweede st[...]* voor het Comité in Juli van dit jaar reeds [...] zijn begonnen en er kan dus alleszins reden [...] wezig worden geacht, om met het oog daarop der „Mededeelingen", die dus in het midden Juni moesten verschijnen, eenige weken late[...] licht te doen zien; — in het eventueele Julinu[...] zou men reeds gewag kunnen maken van de [...]lijke opening der eerstbedoelde Lijn, omdat [...] duidelijken, zeer gemarkeerden en grooten [...] stap beteekent voor de Luchtverbinding Lon[...] Singapore; zoo zoude ook om gelijksoortige nog meer klemmende reden No. 5 in Janua[...] moeten verschijnen, om van de opening der Karachi—Singapore te kunnen gewagen en [...] is te meer reden, daar Sir E. Geddes reeds w[...] aansluitingen naar Bangkok en *Batavia.* M[...] zouden de feitelijke openingen achtereenv[...] eerst plaats hebben een half jaar later, dan za[...] nog altijd en met zeer goeden grond kunnen [...]ven spreken van „nabije toekomst" en „zeer [...]ten tijd", die wij nog voor ons hebben, totdat [...] Wereldlijn zal zijn tot stand gekomen. Wat he[...] deelte Londen—Bagdad betreft, moet het bevre[...]dend heeten, dat er nog niets stelligs over i[...] nomen, hoe die gedacht is: over Caïro of over [...]stantinopel; geheel door de Lucht zonder [...] vluchten of in verbinding met spoorwegen, w[...] zelfs stoombooten voor de nachttrajecten, da[...] is er reeds mogelijkheid voor dag- en nacht[...]ten? Maar ook in het ongunstigste geval zal d[...] meer dan 4 eischen, terwijl men voor Bag[...] Singapore op 6 zal kunnen rekenen, dus op[...]stens 10 dagen in zijn geheel.

Wat in de tweede plaats gezegd moet w[...] vloeit van zelf en, men kan wel zzeggen, dw[...] voort uit het voorgaande. Wij Nederlanders z[...] dit gebeuren ook betrokken; het is voor o[...] strekt niet genoeg te meenen en te weten, [...] mededeelingen van Geddes zeer zeker geene [...] klanken, dat zij zelfs heel interessant zijn [...] men er Engeland wel geluk en welslagen b[...] toewenschen. Daar bovenuit komt immers oo[...] ons het merkwaardige feit vast te staan, da[...] uiterlijk in Juli '27, de *Luchtlijn Amsterdam[...]tavia* in *hoogstens 11 dagen* zullen hebben. Al[...] er tegen dien tijd nog geen burgerlijken vlieg[...] in Ned.-Indië bestaan als voortzetting van [...] derwerpelijke door de Britsche „Civil Aviati[...] drijven Luchtlijnen, men behoeft er niet aan t[...]felen, dat er alsdan over den 900 K.M. bedrag[...] afstand Singapore—Batavia eene aansluiti[...] zal zijn ingesteld, hetzij uitsluitend eene Eng[...] wat niet te hopen is, hetzij eene van het Le[...] van de Vloot (dus Ned.-Indisch) bij uitsluiting [...] zoo niet, dan in samenwerking met de Eng[...] Lijn. Ziedaar de *Luchtlijn Amsterdam—B[...]* *reeds in '27 verwezenlijkt*: als alles meeloopt in het begin en anders nog vóór het einde va[...] in vervoerhistorischen zin wel even merkwa[...] en buitengewone jaar voor Insulinde als 18[...] was, door de opening van het kanaal van [...] Naar het voorkomt, wordt het thans wel hoo[...] dat de Trias-in-de-Lucht, n.l. van Marine-, Mi[...] en Burgerlijke Luchtvaart in Ned.-Indië s[...] eene vanzelf sprekende zaak zij als zij dit r[...]

Schetskaart der Wereld-Luchtlijn Londen—Melbourne.

or Nederland, Australië en voor Britsch-Indië. ij moeten er haast mee maken en dit brengt ons nzelf op het thans volgende punt.

Ten derde zij er op gewezen, dat tot dusverre genlijk alleen nog sprake is geweest van de Hoofd- n Caïro—Singapore en deze, ondanks hare impo- nte lengte van bijna 3500 K.M., nog als een soort iddenstuk schijnt te moeten worden aangemerkt, ant omtrent de aansluitingen in het W. naar Am- erdam (Londen) en in het Z.-O. naar Batavia en oral naar Soerabaja zijn nog niets meer bekend n hooge waarschijnlijkheden voor vrijwel voor hand liggende oplossingen of voor toekomstige gelingen; het kan dan ook niet te stout, noch voorbarig heeten, daarom alleen reeds met j groote stelligheid van de *Lijn Amsterdam— tavia* te spreken. Maar daarvoor bestaat buiten- en nog eene reden; zij betreft eene ontwikkeling n zaken, waarop tot dusverre nog slechts vaag is wezen en deze betreft *Australië*. In dit Werelddeel staan n.l. een drietal Luchtvaartmaatschappijen een *Burgerlijke Luchtdienst*. Men is er thans zig met de totstandbrenging der Lijn Melbourne— rt Darwin, van ± 3300 K.M. en zij zal zeer waar- ijnlijk hét beloop van de Australische Overland- grafflijn volgen, de voortzetting vormende van bij Port Darwin eindigende zeekabel. Het nere zuidelijke gedeelte is reeds in bedrijf en n kan er wel zeker van zijn, dat zij tegelijk mèt zelfs nog vóór de Lijn Karachi—Singapore zal n geopend; wij zullen er wel spoedig nader over oren. Dit zoo zijnde, wordt onze *plicht* voor aan- iting en verbinding door Nederl.-Indië, zoowel in ternationalen als voor ook nationalen, n.l. *inter- sulairen* zin, nog *gebiedender*; zij verandert van plicht tot voorziening in eind- en aansluitings-

lijnen in die tot de schepping van een tusschenliggenden intercontinentalen *doorgangs- of verbindingsdienst*. Deze zoude, naar het voorkomt, moeten geschieden langs de Trans-Soendalijn Singapore—Billiton—Soerabaja—Koepang—Port Darwin. Over de belangwekkende bijzonderheden daarvan zij op deze plaats gezwegen. Zoowel de bediening van dit stuk eener Wereldlijn, als van de overige interinsulaire Diensten daarmee in verband en daarop aansluitende, acht ik *bij uitstek* en *bij uitsluiting* de Taak van een *Burgerlijken Luchtvaartdienst*; het is dan ook zeer dringend en noodig, dat deze met den *grootsten spoed* worde tot stand gebracht en daarna zijne werkzaamheden beginne, om op tijd gereed en paraat te kunnen zijn, al is het ook voor het ± 3000 K.M. lange stuk Singapore—Port Darwin der Wereldlijn in samenwerking, mits in waardige, met de Engelschen.

Het zou even berispelijk als betreurenswaardig zijn, als wij op de Engelsche Maatschappijen zouden moeten parasiteeren in treffende tegenstelling met onze naar bijkans alle belangrijke punten der Aarde uitstralende zeer bekwame stoomvaartmaatschappijen. Zij moeten als het meer algemeene voorbeeld dienen, dat ook in de Lucht met evenveel succes moet worden nagestreefd; een meer speciaal, maar niet minder eervol en navolgenswaard voorbeeld voor Indië is de zich zoo voortreffelijk tusschen '21 en '26 ontwikkeld hebbende K.L.M. in Nederland. De tijd is wel vrij kort, maar nog lang genoeg om ongeveer tegelijk met de Engelschen gereed te zijn en om dan het vereischte en zoo onmisbare „goede figuur" te slaan, waartoe wij ten volle in staat, maar vooral verplicht zijn. La noblesse coloniale oblige gravement. Ook financieel. Het geld is een punt, dat ook voor de Engel-

schen van belang is; de voor hen gebodene zuinigheid, n.l. de „financial stringency", werkt ook voor dit Rijk verstroevend en bemoeilijkend voor de practische uitvoering hunner groote en zoo wel voorbereide plannen.

Zooals uit het bovenstaande blijkt, bestaat er alle reden, om voor '27 en uiterlijk voor '28 te rekenen op de Luchtlijn Londen—Bombay—Singapore—Soerabaja—Melbourne, met zijtakken naar Teheran, Delhi, Bangkok en Batavia in 2 weken, zooals door den Luchtvaart-Minister Sir Samuel Hoare in September '25 aangekondigd niet alleen als mogelijkheid, maar als een eisch voor de naaste toekomst.

Alsdan zou ook het *tweede stadium* voor het Comité zijn geëindigd.

Evenals wij binnenkort zullen zijn ingelicht omtrent de Australische activiteit, alsook omtrent het eindstuk van Sidney, dat met Adelaïde in dit betoog in één adem mag worden genoemd en gelijk geacht met den naam Melbourne, zullen wij de bizonderheden vernemen omtrent de westelijke aansluiting van Bagdad met Londen. Het zal wel zijn goeden grond hebben, waarom er nog niets stelligs over is bekend geworden, of die zal geschieden over Caïro of over Constantinopel. Van het Britsche standpunt is eene over Caïro begrijpelijk; zij zoude b.v. kunnen worden verkregen in aansluiting op een express-nachttrein Londen—Marseille in ± 20 uur; 10 uur later, dus na ruim één dag, is het aansluitende vliegtuig in Sicilië of liefst in Malta, weer 24 uur later in Kreta of op een punt van de kust van Tripolis en tegen 12 uur van den derden dag te Caïro, bij elkaar dus nauwelijks 3 dagen. Blijkt eene nachtvlucht mogelijk, dan wordt er een volle dag uitgewonnen. Caïro belooft een belangrijke Luchthaven voor het Wereldverkeer te worden; men heeft n.l. ernstige plannen, van Britsch standpunt heel begrijpelijk, voor een Luchtdienst Caïro—Chartoem—Fasjoda—Uganda langs het voor het Empire zoo belangrijke Nijldal en later naar Kaapstad voort te zetten langs het Tanganykameer. Caïro—Bagdad is in éène dagvlucht te bereiken. Er is dus hoogstens 4 dagen gemoeid met het gedeelte Londen—Bagdad en daarbij wordt een minimum van niet-Britsche territoire overgevlogen. Bij wijze van spreken zoude men haar eene „Britsche Lijn" kunnen noemen en voor het grootste gedeelte een „Zeelijn" of „Zeedienst".

Wat de aansluiting over Constantinopel betreft, deze ± 4000 K.M. lange Lijn wijkt er in tweeërlei opzicht van af; ten eerste, doordien zij is een Landlijn en ten tweede, dat er een minimaal stuk Britsch gebied bij betrokken zijnde, zij eene uitgesprokene *internationale Lijn* moet heeten. Haar beloop is over Engeland, Frankrijk, of België, Duitschland, Oostenrijk, Hongarije, Joego-Slavië, Bulgarije, Roemenië, Turkije, Syrië, Irak. Nu bestaat er reeds eene Lijn Parijs—Constantinopel—Angora in 3 dagvluchten van bij elkaar 29 vlieguren of 2½ dag; Angora—Bagdad vormt nog slechts éène dagvlucht en het lijdt geen twijfel, dat, zoodra de Dienst Caïro—Bagdad—Karachi zal zijn geopend, ook de voortzetting over het nog ontbrekende, betrekkelijk korte eindstuk, tot stand zal worden gebracht, zoodat Bagdad in 4 dagvluchten (3½ dag) vanaf Londen bereikbaar zal worden. Blijkt echter eene regeling te kunnen worden getroffen in aansluiting op een bij Londen beginnenden nachttrein, die b.v. in ongeveer 20 uur München kan bereiken, dan zou Constantinopel in bij elkaar ± 40 uur bereikt kunnen worden en Bagdad in minder dan 3 dagen. Het is echter de vraag, of men wel zoo zal te werk gaan, want het is heel goed mogelijk, dat er tegen dien tijd eene nachtvlucht mogelijk blijkt over éène der 4 dagtrajecten en dat brengt zoden aan den dijk: daardoor wordt n.l. één volle dag uitgewonnen. Wat de mogelijkheid van geregelde nachtdiensten, even vanzelfsprekend en regelmatig als in spoorwagens en stoombooten, beteekent, blijkt afdoend uit het feit, dat de 4500 K.M. lange afstand New York—San Francisco, dus een weinig langer dan Londen—Bagdad met 14 tusschenlandingen sl[echts] 33 uren vereischt; zij wordt ook niet onderbr[oken] bij eene koude van 36° C. onder nul en in zw[aren] sneeuwstorm pal tegen den geweldigen wind[...] met groote snelheid blijvende voortvliegen. Wel is het feit, dat er tot Bagdad langs eene spoo[r...] zal kunnen worden gevlogen, immers vanaf [Con]stantinopel langs de Anatolische tot Aleppo en hier langs de Bagdadbaan tot Bagdad, eene ve[r]makkelijkende en daardoor bespoedigende fa[...] voor nachtvluchten. Constantinopel——Angora dan eene zijlijn worden met latere voortzetting [...] den Kaukasus.

Volledigheidshalve zij er nog bij vermeld, dat aanbrengend vervoer van vooral poststukken o[p] gewone wijze, dus niet door de lucht, naar Caïr[o] over Constantinopel naar Bagdad en vandaar, verdere doorzending per Luchtmail, ook nog reden van bestaan zal hebben en wel als tussc[hen]regeling, zoowel t.a.v. kosten- als van tijdsbespa[ring].

Het blijkt uit het bovenstaande wel duide[lijk] welk eene groote rol en beteekenis Bagdad Luchthaven in het Wereldverkeer vanaf '27 zal [...]gen; door den in December '25 geopenden Di[enst] naar Teheran zal het dus een viersprong van Lu[cht]lijnen naar plaatsen worden, die zelf ook [...] knooppunten zijn; voorts eindigt er de Bag[dad]spoor en de nieuwe Automobieldienst Damask[...] Teheran gaat er langs; van eeuwen her was [...] gelijk van zelf spreekt, een kruispunt voor k[ara]vanen en aanlegplaats voor de scheepvaart o[p de] Tigris. Deze echt orientalische en slechts in beperkten kring bekende hoofdplaats zal dus [...]dra bij ons Indische publiek, zakenlieden, la[nds]dienaren en anderen, een nagenoeg even beke[nden] klank krijgen als Marseille, Genua, Port Said, [Co]lombo e.a. De naaste toekomst zal het wel ui[twij]zen: qui vivra, verra.

10 Januari '2[6].

Volgens een dagbladbericht van 22 Januari [...] A. Cobham, na een tocht van ruim 8500 K.M., [...]dola in N. Rhodesië bereikt; dat is het ⅔ dee[l van] den afstand Londen—Kaapstad en kan dus [...] pioniersvlucht geslaagd heeten. Zij zal hoogstw[aar]schijnlijk nog gevolgen hebben, ook voor ons belang.

23 Ja[nuari]

Van Week tot Week.

Dinsdag 19 tot Maandag 25 Jan. 1926.

Een Indisch Veenhuizen. Volgens het Alg. Ind. D[agblad] bestaan bij de Ind. Regeering plannen een In[disch] Veenhuizen te stichten. Hiermede wordt be[doeld] een werkinrichting voor Inlandsche bedel[aars]. Ook in andere opzichten is thans het vraa[gstuk] der armenzorg nader bestudeerd.

Een zeldzaam jubileum. Den 12en December l.l. [werd] te Magelang aan den sergeant A. Groesbeek de [...]den medaille voor 50 jaren dienst uitgereikt. [Ge]neraal-Majoor Sachse en andere officieren w[oon]den de plechtigheid bij en hielden toesprake[n].

Chung Hwa Hui. Ter gelegenheid van den geboort[edag] van den overleden grooten Chineezenvriend, P. H. Fromberg Sr., vond den 16en dezer in [een] druk bezochte bijeenkomst te 's-Gravenhage [de] aanbieding plaats van het luxe-exemplaar va[n de] door de vereeniging Chung Hwa Hui uitge[geven] Verspreide Geschriften van mr. Fromberg.

Arbeidscontractanten. Volgens Aneta zijn in 1925 6[...] contractanten van Semarang, Batavia en S[oera]baja uit verscheept naar de Buitengewesten.

Voor de slachtoffers van den Watersnood. De D[eli] Planters Vereeniging schonk f 5000.— voo[r den] watersnood in Nederland.

Het rietbranden-euvel. In het jaar 1925 zijn in he[t] west Soerabaja 96 rietbranden voorgeko[men], waardoor 137.450 bahoes suikerriet zijn verw[oest], tegen 113 branden, verwoestend 163.321 b[ahoes] in 1924. (Aneta, 18 Jan.).

Resident J. Tideman. Aneta seint Menado 19 Jan. De Minahassaraad nam een motie

waarin de Regeering verzocht wordt Resident J. Tideman te doen aanblijven als hoofd van het Gewestelijk Bestuur te Menado, in verband met den begonnen arbeid, welke van fundamenteel belang is voor de ontwikkeling der Minahassa. (Zooals men weet, is de heer Tideman onlangs benoemd tot resident van Palembang).

berproductie. De Handelsvereeniging te Medan schat den uitvoer van den rubberoogst van 1925 op 65.000 ton, waarvan 50.000 ondernemingsrubber en de rest bevolkinsrubber. De totale waarde van den rubberuitvoer was 180 millioen.

W. B. Goor † Te Soerabaja is den 19en dezer, op den leeftijd van 69 jaar overleden, de heer ir. W. B. van Goor, gepens. directeur van Openb. Werken in Ned.-Indië, ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw.

veelbesproken winstaandeelkassen. De Regeering gaf het denkbeeld der z.g. winstaandeelkassen prijs, waarna de Suikerindustrie zich geneigd verklaarde, een deel van de winst af te staan, ten behoeve van de bevolking in de fabrieksrayons.

Het voornemen is commissies van beheer voor deze kassen in te stellen.

De vertegenwoordigers der Regeering zullen worden uitgenoodigd voor deze commissies te verschijnen, tot het geven van inlichtingen betreffende de urgentie der behoeften, waarvoor het geld besteed kan worden. (Aneta, 22 Jan.).

schadiging van den Boroboedoer. Een uitvoerig Aneta-telegram bericht, dat eenige Amerikanen een Boroboedoer-relief beschadigde (vermoedelijk met de bedoeling een fragment als aandenken mede te nemen). Op heeterdaad betrapt, verklaarden zij de bedoeling te hebben gehad slechts een onderzoek in te stellen, naar hetgeen zich achter het relief bevond!

De tijden zijn wel veranderd. Toen de koning van Siam, juist 30 jaar geleden, als herinnering aan zijn bezoek aan Java, karrevrachten vol fragmenten van Hindoe-oudheden naar zijn land liet slepen, werd dit oogluikend toegestaan!

dio-verbinding. De proeven met de radio-verbinding via Malabar, waarbij rechtstreeks van Weltevreden uit werd geseind met San Francisco, zijn uitstekend geslaagd, zoodat de dienst definitief is ingesteld. De proeven met de directe radio-verbinding van Weltevreden met Amsterdam zijn eveneens goed geslaagd. (Aneta, 21 Jan.).

iversitaire examens. Leiden. Doctoraal examen voor Indisch recht: Mr. R. M. Sartano.

Wageningen. Cand. koloniale boschbouw de heeren W. F. H. van Ameron, J. J. M. van Groenewoud, J. F. Kools (met lof) en H. A. Richard.

n Amerikaansche expeditie naar Ned. Nieuw-Guinea. De correspondent te New York van de N. R. Ct. meldt: Een Amerikaansche expeditie is uitgezonden naar Ned. Nieuw-Guinea onder leiding van den heer M. W. Sterling uit Berkeley, in den staat Californië en onder bescherming van het Nationale Museum en het Smithsonian Institute, beide te Washington. De expeditie heeft ten doel het ras der dwergen (primitieve pygmies) in Nieuw-Guinea te bestudeeren.

In de expeditie bevinden zich ook fotografen, twee gidsen en een mechanicien. Het is de bedoeling den tocht gedeeltelijk per vliegtuig te maken.

ankzinnigenverzorging in Ned.-Indië. Mevrouw de Vries-Bruins, lid van de Tweede Kamer, heeft den minster van koloniën de volgende vragen gesteld:

1e. Is het juist, dat in verschillende plaatsen van Ned.-Indië, o.a. te Semarang, nog steeds krankzinnigen, bij gebrek aan speciale inrichtingen voor deze geesteszieken, worden ondergebracht in de politie-bureaux?

2e. Zoo ja, is de minister dan niet van oordeel, dat alleen bij uiterste noodzaak en onder deskundige, medische leiding een dergelijk verblijf tijdelijk mag worden toegestaan?

3e. Indien deze deskundige leiding en dit medisch toezicht ontbreken, is de minister dan bereid te bevorderen, dat aan dezen hoogst ongewenschten en voor de patiënten schadelijken toestand zoo spoedig mogelijk een einde wordt gemaakt?

nument Dr. A. H. Nijland. Den 13en Dec. is te Bandoeng in het Instituut Pasteur op plechtige wijze een gedenkteeken onthuld, dat de herinnering levendig zal houden aan den zoo verdienstelijken arbeid van den gewezen directeur, wijlen dr. A. H. Nijland. Het gedenkteeken beeldt Dr. N. uit en profiel, bezig met microscopische onderzoekingen.

De *voedselvoorziening van Ned.-Indië.* In zijn vijfde lezing over Indische oeconomie, welke mr. J. Gerritzen, oud-lid van de Tweede Kamer, op uitnoodiging van het Leidsch Universiteitsfonds in het Academie Gebouw te Leiden heeft gehouden, heeft hij behandeld het vraagstuk van de voedselvoorziening voor Ned.-Indië.

Een uitvoerig overzicht dezer voordracht bevat o.a. het Vaderl. van 20 dezer (Ochtendbl.).

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

De cultureele Opleving in Indonesië.

De jongste aflevering van „*De Opbouw*", democratisch tijdschrift voor Nederland en Indië, opent met een artikel onder bovenstaanden titel, waarop wij hier gaarne de aandacht willen vestigen, daar 't een goeden kijk geeft op hedendaagsche opvattingen betreffende de cultureele, ook met het weder oplevend kunstbesef in verband staande stroomingen in Indonesië.

De schrijver, die zich *M*(as?) *Amir* teekent en blijkens de vele bronnen, welke hij over dit onderwerp aanhaalt, goed belezen is, begint met op te merken:

„Ongeveer in het begin dezer eeuw doet het gezegde in de groote pers rondgang: „Het daghet in het Oosten" of „Azië ontwaakt." In waarheid waren China, Japan en Indië — landen met een eeuwenoude inheemsche cultuur — reeds eerder bezig zich te moderniseeren in Westerschen zin. Keizer Mutsuhito van Japan begon de groote nationale hervorming in 1868, doch de zichtbare uitingen van het emancipatieproces begonnen circa dertig jaar geleden. Toen versloeg Japan het Chineesche rijk en tien jaar later den Russischen kolos. 't Is bekend, hoe krachtig het Aziatisch zelfbewustzijn hierdoor werd gestimuleerd, maar minder bekend is, dat het vooral het cultureele bewustzijn was, hetwelk het eerst allerwegen opvlamde. Het was dit versterkte cultureele besef, dat, geprikkeld door economisch-imperialistischen druk, het symptomencomplex te voorschijn riep, bekend onder den naam van nationalisme. Dit nationalisme werd hoe langer hoe meer uit zijn cultureelen oorsprong verlegd naar politiek-economisch en sociaal terrein.

„De cultuurcentra van het Oosten: India, China, Japan en Indonesië, hebben nooit het geloof in de eigen cultuurwaarden geheel verloren, maar de harde aanraking met Westersch „materie-realisme" was noodig om de traditioneele cultuurgoederen vaster en inniger te omgrijpen en te strijden voor hun behoud en verdere ontwikkeling."

Schrijver noemt enkele voorbeelden en merkt dan terecht op, dat de machtigste leiders van Oostersche volkeren religieuse personen zijn geweest, hetgeen o.a. den invloed van Gandhi, den apostel van de wedererkenning der Veda's, verklaart.

De Oostersche psyche vóór den komst der Arabieren met hun Islam, uit het Westen, geeft hij weer in de woorden:

„Centraal staat de religie, de wijsheid. En de ziel van den doorsnee-Oosterling is introspectief, geneigd tot „gefühlsmäszig erfassen", tot het ervaren van de werkelijkheid der veel-eenheid. Pijnlijke contrasten tusschen fictie en realiteit zijn hem bespaard, hij is in zekeren zin psychisch-monist en verklaart al het zinnelijk waarneembare voor onwerkelijk, voor Maya, hij zoekt „the end of life" inplaats van „the means of life" (Spencer)."

Daarna geeft schrijver een geschiedkundige schets, waarbij hij o.m. zegt:

„In de schemering der historie zien wij aan de kusten van het Indonesische eilandenrijk plokjes zeevaarders, waarschijnlijk afkomstig uit Azië's vasteland (Achter-Indië) zich neerzetten: dat zijn de Maleiers, die de aanwezige negritoiede volkeren successievelijk naar de binnenlanden verdrongen. Deze kloeke zeevaarders kwamen tot rust, dreven handel, landbouw, vischvangst en jacht; kenden hout-(bamboe), ijzer- en goudbewerking. Ornamentiek, zeevaartkunde, ongeschreven zeden (adat) en litteratuur (poestaka) vormden hun geestelijk bezit. Ze waren animisten. In de randgebieden van de Pacific komen die „zwevende menschen" (Melajoe) tot vrij aanzienlijke beschaving; hun zeetochten strekken zich uit tot ver in de Pacific en den Indischen Oceaan (Madagascar). Hun regee-

Haarlem en Omstreken.

ringsvorm is aristocratisch-feodaal: ze waren „die Herren" der Pacific.

„Zeevarend volk als zij oorspronkelijk waren, werden zij in de loop der eeuwen landbouwvolk, onder den invloed der Ariërs (Hindoe's), die er den ploeg, den buffel, de rijst en het letterteeken brachten, benevens schatten van Vedanta, Upanishads en verhalen uit Ramayanam en Mahabaratam.

„Het animisme werd opgeheven en verrijkt tot pantheïsme en mystiek (Yoga). De gouden eeuw van Indonesië breekt aan. Allereerst komt op het rijk Crividjaja, dat zich uitstrekt over heel Sumatra, Java, Malakka, Z. Siam en betrekkingen onderhoudt met China en India (Cola-dynastie). In dezen tijd der Çailendrakoningen, die nabij het tegenwoordige Palembang resideerden, werden waarschijnlijk de groote tempels van Midden-Java, de fijne Mendoet en de magistrale Boroboedoer (9e eeuw) gesticht, monumenten uit het bloeitijdperk van het Mahayanisme (Noordelijk Boeddhisme). Behalve dat Malayubumi (Djambi) en Minangkabau (Centraal Sumatra) een krachtigen invloed van dit Hindoe-boeddhisme ondergingen, kwamen ook studenten van overzee (o.a. China) aan de universiteit van Crividjaja studeeren. Dit alles vindt men in de oude Chineesche kronieken vermeld.

„Na Crividjaja de opkomst van Padjadjaran en Modjopahit, bloeiende Indo-hindoesche cultuurcentra op Java, die het tegenwoordige Indonesië, vnl. de kustgebieden aan hun supprematie onderwierpen en koloniseerden.

„Machtig was die Hindoe-boeddhistische invloed op Java, op Centraal Sumatra, op Bali en de kusten van de Soenda-eilanden. Religieus allereerst. Jaarlijks trok de bedevaart-stoet naar de vlakten van Diëng en Prambanan, om voor het Hindoepantheon te mediteeren.

„De wajang, de gamelan, de gedichten, de primbons (mengsel van kroniek en religie), de mystiek bloeiden op, onder Arischen invloed."

... ...

„Men kan zich afvragen, waarom de Islam geen cultuurvormende kracht heeft gehad in de 400 jaren van zijn bestaan in Indonesië. Hij kan zich op geen Alhambra, Taj Mahal of Omar-moskee beroemen. Wie spreekt van Indonesische kunstbouwwerken, noemt de Boroboedoer, niet de mesjid van Palembang of Demak!

„De Islam heeft uitsluitend sociaal werk gedaan: hij democratiseerde de maatschappelijke, feodale instellingen. Daarbij is de psychische constellatie in wezen animistisch-pantheïstisch-Hindoe-boeddhistisch gebleven bij de groote massa.

„De invasie van Westerlingen (Moslems en Christenen) brachten krachten in werking op economisch en politiek gebied. Er is nood, er is drang tot zelfbehoud. De oude bindingen laten los.

„Allereerste religieuze bindingen: het *tat wam asi* (gij zijt ik), de hoogste Arische wijsheid, wordt verlaten en vervangen door een exoterisch, transcendentaal Godsbegrip.

„De macht der Brahmanen, hier Khiajis geheeten, vermindert. Het volk heeft een nieuwe heilsleer: de *hari kiamat* (dag des oordeels), de *sorga* (hemel), in plaats van *moksha* (bevrijding uit de incarnaties) en *nirvana* (uitblussching van de lagere persoonlijkheid). Vorsten waren vertegenwoordigers van God op aarde, nu worden zij Sultans, historische menschen gelijk Iskandar Dzoelkarnain, zonder een nimbus van heiligheid.

„Dit gebeurde in Atjeh, in de Bataklanden, in Minangkabau, in Koetei, op Ternate, Malaka enz. en dit proces voltrekt zich nog in Solo en Djocja — ondanks alle sekatens, serimpidansen e.d. Tempel en stoepa worden mesdjid. Waar een nationaal Hindoe boeddhisme was, komt de Islam als militante, internationale zendingsgodsdienst en bracht Indonesiërs in contact met Mekka, met Mesir (Egypte) en Stamboel (Constantinopel)."

Uit een en ander blijkt volgens schrijver de *naïveteit* van sommige Westerlingen, die meenen, dat de Indonesische geschiedenis begint met 1596, de komst van Houtman op de reede van Bantam.

Het artikel is niet vrij van bitter sarcasme aan het adres der Nederlanders.

Zou een tekort aan vertrouwen-wekkende, onbaatzuchtige belangstelling voor Indonesië van onze zijde niet mede hieraan ten grondslag kunnen liggen?

Verder lezen wij:

„Als jong, energiek zeevolk heeft Holland het oudere, verbrokkelde, non-militante cultuurvolk van Indonesië met de kracht van wapenen en specifiek-westersche „officiency" allengs veroverd en een nieuwe impulsen binnengeleid, die in het gistende gebied van de[...] fic zijn groote rol speelde en nog speelt.

„Het imperialisme, onverschillig in welken [...] werkt aan den eenen kant remmend op de mate[...] en psychische ontwikkeling naar eigen aard en [...] — aan den anderen kant stimuleerend, wijl het [...] stoffen doet circuleeren in den nationalen boezem[...] maakt sluimerende krachten wakker, het verhoog[...] algemeenen weerstand, het niveau der stofwis[...] het versnelt den polslag van het oostersche leven[...].

„Deze sluimerende krachten nu, die inwendig [...] uit waren de oude bindingen op religieus en s[...] gebied op te heffen, treden naar buiten, in het [...] wereldgebeuren, in den zin van een allengs krac[...] wordend *désir d'être ensemble*, welk verschijns[...] Europa van de 19de eeuw zoo goed kent onde[...] naam van *nationalisme*. Wil men dit politieke [...] niet aan en de nieuwe reacties en stroominge[...] een indifferent „Schlagwort" aanduiden, dan [...] men 't *modernisme*."

Met den schrijver zijn wij het volmaakt eens, [...] groote kracht van dit „modernisme" ligt in he[...] ven naar een aanpassing van de oude cultuurv[...] aan de eischen van den modernen tijd. De Veree[...] *Boedi Oetomo* was oorspronkelijk een uiting v[...] vaansch cultuurbewustzijn; het „*Comité voor Jav*[...] *nationalisme*" verheerlijkt immers terecht de [...] *bons*, de *wajang*, de *gamelan*, de *tempels*, enz.

Het is verblijdend, dat Java zich weder [...] wordt van de groote waarden zijner Arische [...] en wij, Westerlingen, doen goed met — gelijk he[...] Instituut doet — hiertoe in hartelijke belangs[...] mede te werken.

Zoo kan Professor Krom in zijn insugureel[...] dan ook gewag maken van een Javanistische [...] sance.

Ten slotte merkt schrijver echter op, dat dit c[...] besef dra grijpt naar politiek-economische ma[...] noemt de verschillende nationalistische vereeni[...] en stroomingen. Hij wijst ook op den cultureele[...] tusschen de eilandenbevolking onderling. Z.i. [...] verhouding Javaan-Sumatraan, Menadonees-Ambo[...] om enkele voorname groepen te noemen, in den [...] sten tijd veel inniger geworden en nemen de in[...] sulaire huwelijken toe. [1]) Daarom moet, naa[...] meening, de vraag, of niet de band tusschen de[...] keren (een staalkaart noemt men ze gewoonlij[...] het wegvallen van een uitheemsch gezag zou v[...] nen, en een chaos optreden — ontkennend word[...] antwoord. Hij eindigt met de ontboezeming:

„Dit cultureele werk van den Indonesisch[...] tellectueel — de opvoering van een milli[...] massa tot zelfuitdrukking en volle activiteit [...] grootsch doch heel zwaar. Echter, die taak [...] heel voor hem weggelegd. Anderen mogen zi[...] effenen en de broederhand reiken tot een [...] ontplooiing van het Indonesische volk, doc[...] meene niet deze massale cultuurbeweging [...] buiten te kunnen regelen. Ethisch gevlei[...] ijzeren machtsvertoon is hier op zijn plaats[...] een volle erkenning van het historische rec[...] Indonesiërs, om zich zelf te zijn en te blijv[...]

In verband hiermede trof ons bizonder de [...] meende opmerking van een zeer intelligent, onla[...] Europa afgestudeerd, Indonesisch arts: „Wij k[...] Nederland heusch niet missen. Wat was ik, in D[...] land vertoevende, gelukkig in het besef: ook een [...] nie in Europa te hebben!"

Spreekt deze uitlating niet boekdeelen?

Wij kunnen hier niet genoeg herhalen, dat d[...] tot de — als 't goed zal zijn — van *beide* kant[...] gewenschte *verbroedering* o.i. leidt langs dien v[...] derzijdsche waardeering van de hoogste, diep[...] meest blijvende der cultureele waarden: *de kun*[...]

Tevens kan die voeren tot het vermijden van [...] onheilspellend ratelende en donderende r vó[...] voor ons allen noodige *evolutie*.

Als slot van het verheffende woord *cultuur* [...] diezelfde letter immers zacht, bevredigend. [2])

---

1) Ook de huwelijken tusschen Ooster- en Westerlingen.

2) Is het gevoelig beluisteren der letterklanken en de beteek[...] samenvoeging er van tot woorden, niet een kunst op zichzelve[...] Hoe zegenend klinkt het beweeglijke woord: kunst, niettege[...] of wellicht juist omdat het besloten is tusschen een stevige [...] vast afsluitende t.

...ersoverzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Volksraad (vervolg).

De *Locomotief* (14 t/m. 21 Dec.) plaatst hare ver...gen onder de hoofden: *Oorlog* (Antw. gen. Gerth v. ...k) (blz. 4); *Voorwaardelijke Veroordeeling* (blz. 28 ...8); *Het kiesrecht in de Zelfbesturen* (blz. 30. Zie ook ...a-Bode (16 Dec.); *De nieuwe spoorweg-wetgeving* ...z. 23).

De Gouv. theeonderneming Kiara Roa. De Regeering ...ft afgezien van het stichten van een thee-onderne...g op de Gouv. kina-onderneming *Tjinjioean.* De ...a-*onderneming* van het Gouvernement bestaat uit ...ige op vrij grooten afstand van elkander gelegen ...eelingen, elk beheerd door een employé, terwijl de ...ectie (directeur en adj.-dir.) wordt gevoerd van uit hoofdetablissement Tjinjiroean. Oorspronkelijk wa... voor de nieuwe thee-onderneming bestemd de ± ... bouw *boschgronden,* die als reserve behoorden tot ... kina-aanplant Rioeng Goenoeng, op vrij grooten af...nd van het hoofdetablissement gelegen. Het verdient ...ter aanbeveling deze gronden in hun tegenwoordigen ...at te laten, daar ontbossching den toevoer van wa..., benoodigd voor de waterkrachtwerken in het Pen...engansche en in mindere mate ook voor de irrigatie ...edenstrooms, te ongunstig zou beïnvloeden. De ...aze is thans gevestigd op een terrein gelegen ten Z. ... de thee-ondernemingen Wanasoeka en Santosa, ...arop thans is gevestigd het erfpachtsperceel *Kiara* ...a. Het op peil houden van de inkomsten der gouv. ...a-onderneming blijft voor de Regeering het uitslui...de motief, terwijl in den geheelen opzet van de ...k niets wordt veranderd, behalve dat een ander ter...n, dat geheel aan de eischen voldoet, voor hetzelfde ...l in gebruik zal worden genomen. De erfpachter ...rdt schadeloos gesteld en krijgt voor zijn kisten...riek het hout geleverd uit de gouvernementsbos...en. (*De Loc.* 10 Dec. en *Bat. Nwsbl.* 11 Dec.: *„Op ...p van Zegen"* en *„De Gouv.-Theecultuur."*)

...Houtconcessie Poeloe Laoet. Het *Bat. Nwsbl.* (9 ...1 Dec.) deelt aan de hand van de rede van den ... gem. de motieven mede, welke de Regeering geleid ...ben tot het verleenen van de Poeloe Laoet-houtcon...sie aan *„Jabor".* Het Gouvernement en de particu... hebben ijzerhout uit Borneo noodig. Ondanks ver...illende leverings-contracten schiet de aanvoer voort...end te kort, zoodat de S.S. instede van hout uit ...n bosschen, ijzer uit den vreemde betrekt. Toch is ...hout meer dan genoeg; maar als gevolg der concur...tie kan geen der leveranciers zijn verplichtingen ...omen. Daar ondervindt ook de bevolking nadeel ... En de Regeering ziet geen ander middel dan, met ...luiting van alle concurrentie, de exploitatie in han... te geven van één maatschappij, die als leverancier ... dwarsliggers voor de S.S. zal optreden. Een hout...er wordt naar het concessie-terrein gezonden voor ... toezicht. Alles bij wijze van proef, voor den tijd ... drie jaren.

...orlog. De lof aan de luchtvaartafdeeling heeft de ...ercomdt. met genoegen vernomen. Uit Nederland ...en, zoo mogelijk, alleen militairen worden uitgezon..., die òf de lagere school hebben doorloopen, òf ... gelijkwaardige onderwijs-inrichting. Het legerbe...r beschikt nog niet over alle gegevens om een oor... over het gebeurde in Atjeh te publiceeren. Het ... niet in de bedoeling van de Regeering militaire ...izen op te richten; wel zal zij pogingen van par...lieren steunen. De centralisatie van goede en nut... lectuur heeft groote voordeelen gebracht, het toe...t houden is veel gemakkelijker en er kan beter na...an worden, welke boeken nooit gevraagd wor... (*). De Regeering heeft geen bezwaar dat defensie...iegenheden, die een algemeen belang raken, in ...penbaar worden behandeld. De overplaatsing van ...en van Java naar de Buitengewesten is een ge... van de in 1923 aangenomen grondslagen in zake ...erhouding tusschen politieleger en gewoon leger. ...bewapening met karabijn was noodig voor bevor...ing van de mobiliteit. (*Bat. Nwsbl.* 9 Dec.)

*) Zij, die boeken of gelden wenschen af te staan voor de „Neder...ch-Indische Legerbibliotheek", worden verwezen naar den heer S. ...en, Corn. Troostplein 18, Amsterdam, postgiro No. 71784, en het ...raal Bureau voor de Katholieke Sociale Actie te Leiden, aan welk ...au voor dit doel is opgericht een: Liefdewerk „Pastoor Verbraak".

Voorwaardelijke Veroordeeling. De Reg. gem., de heer *Rutgers,* merkt op dat de Regeering zich voor de invoering van de V.V. niet alleen op het concordantiebeginsel beroepen heeft, maar ook materieele argumenten heeft aangevoerd. De Regeering aanvaardt de geschiktheid van de bevolking voor de invoering, mits gewaakt wordt voor toepassing op hen, die daarvoor niet geschikt zijn. Dat de rechter thans met aanzien des persoons recht zal spreken is een beginsel, dat niet vreemd is, als er onder verstaan wordt, dat de rechter de omstandigheden, waaronder een daad gepleegd werd, in aanmerking moet nemen. Van Inlandsche zijde is groote belangstelling voor de V. V., die volgens spr. zou aansluiten bij het rechtsgevoel van de bevolking. De Regeering ziet de invoering met volkomen gerustheid tegemoet. Die invoering zal aanvankelijk op kleine schaal geschieden en ongewenschte gevolgen zijn er daarom niet van te verwachten. De *reclasseering zal aanvankelijk van particuliere zijde* moeten geschieden en de steun voor reclasseering zal geschieden, zoodra het aantal voorwaardelijk veroordeelden dit noodig maakt. In het binnenland zal de zorg aanvankelijk moeten worden opgedragen aan Inlandsche bestuursambtenaren. De heer *Djajadiningrat* zegt dat de goede werking van de V. V. afhangt van de geschiktheid van den rechter en van de reclasseering. In de dessa geschiedt reeds reclasseeringsarbeid, waarvan spr. verschillende voorbeelden geeft. Godsdienstleeraren, die toezicht houden op overtreding, die nog niet bij de politie zijn aangebracht, vindt men haast in elke dessa in West-Java. Hij raadt, vooral in den aanvang, een scherp toezicht op toepassing van V. V. aan. (*De Loc.* 17 Dec.)

De nieuwe Gouverneur van Atjeh.

De *Java-Bode* (22 Dec.) begroet het bericht, betreffende de benoeming van den heer *O. M. Goedhart* tot opvolger van den heer Hens als gouverneur van Atjeh, met groote sympathie. Weliswaar heeft de heer Goedhart géén Atjeh-ervaring, doch daartegenover staat een jarenlange Celebes-practijk uit de moeilijkste jaren tijdens en onmiddellijk nà de groote expeditie, toen vooral in Boni, waar de heer G. werkzaam was, nog toestanden heerschten, die in vele opzichten herinnerden aan het Atjeh van den pacificatietijd. Verwonderlijk was de buitengewone kennis, welke hij in zeer korten tijd, bijna intuïtief, wist te verwerven omtrent de ingewikkelde familie-verhoudingen der Bonische en Loewoesche vorsten en grooten — een kennis, welke voor de tactvolle ontwarring der aangelegenheden dier rijkjes van onschatbare waarde is gebleken. Men weet, dat een dergelijk diep inzicht in de familie-relaties der Atjehsche hoofdenfamilies ook *Van Heutsz* en *Swart* kenmerkte, en dat daaraan voor een belangrijk deel hun groot prestige over de Atjehsche zelfbestuurders was te danken. Ook in dezen tijd moet zulk een groote kennis van de verhoudingen voor den gewestelijken bestuurder daar nog onontbeerlijk geacht worden om misgrepen te voorkomen; dat de heer G. reeds getoond heeft op dit terrein werkelijk bijzondere gaven te bezitten, is een factor van groote beteekenis. Kranige staaltjes zijn bekend van zijn groot persoonlijk prestige en onvervaardheid. Onversaagd, schijnbaar tot het roekelooze toe, steunde de jonge Goedhart op een uitgebreide kennis van het volk, dat ondanks zijn strengheid, hem op de handen droeg om de groote toewijding, waarmede hij voor zijn menschen zorgde. Gedurende zijn gansche bestuursloopbaan, welke hij, tot zijn benoeming tot resident van Palembang, geheel op Celebes volbracht, wist hij zich door groote kennis en begaafdheid te onderscheiden. In de moeilijke tijden, welke Atjeh thans weer doormaakt, waarin onverzettelijke kracht, gepaard aan groote tact, noodzakelijke eigenschappen zijn voor den gewestelijken bestuurder om begane fouten te kunnen herstellen, is er niemand, die daarvoor méér geschikt kan zijn dan de heer Goedhart. Zijne benoeming juicht de *J. B.* daarom van ganscher harte toe; zoowel als rechtmatige onderscheiding voor een hoogst-verdienstelijk bestuursambtenaar als in het belang van het gewest Atjeh zelf!

De stakingen te Soerabaja.

De Communistische agitatie te Soerabaja heeft de aandacht van het *Soer. Hbl.* (16 Dec. 3de bl. en 19 Dec.: „De Week"), het *Bat. Nwsbl.* (10, 17, 18 en 19 Dec.) en de *Deli Cr...* ...3 Dec.). Door de ernstige bedrijfsstoornissen — ...*Z)entgraaff* — worden in het bijzonder de groote ...chinefabrieken getroffen. Die stoornissen waren te wachten; geleidelijk heeft zich in de laatste maanden het brandpunt der linksche actie naar Soerabaja verplaatst en het ligt voor de hand dat de gevolgen daarvan spoedig merkbaar moesten

worden. De stakingen omvatten òf het geheele, òf het grootste deel van het personeel. Men is er vrij algemeen van overtuigd dat men een groot deel der stakers niet meer zal terugzien. Deze gelukkige werklui zijn niet aangewezen op de fabriek, doch zij worden iets anders; muzikant, of rondventer, of landbouwer, of zooiets. Men moet de zaken dus niet te tragisch opvatten. Het is eene verwisseling van werkvolk op groote schaal, en de verspreiding der brokken der geoefende arbeiders over de omgeving. Deze menschen hebben hun eigen economie, hun gemakkelijke Oostersche economie, en de jachtende Westerling, die bij iedere vermeerdering van zijn inkomsten ook zijn behoeftenpeil opvoert, zal de grondregelen dier tropische „economie" niet spoedig kunnen begrijpen. Ook de *Soer. corr.* van het *Bat. Nwsbl.* schrijft dat van een economische staking geen sprake is. Het beste bewijs daarvan is wel het Maandag- en Vrijdaghouden. Menschen, die een of twee van de zes werkdagen kunnen verzuimen, kunnen onmogelijk aanvoeren dat ze te weinig verdienen. De schrijver wijst op den buitenlandschen invloed. De inmenging der communisten is gericht tegen het Ned.-Ind. Gouvernement, het lot der stakers laat hen koud, zij genieten provisie uit Moskou. Is het toeval, dat de leider der P. K. I. te Shanghai vertoeft als de staking uitbreekt? Door verwijdering der communisten uit Soerabaja zal de vreemde invloed verdreven worden.

De Soerabajasche overheid legde reeds de hand op een dertigtal der aanstokers en is naar het oordeel van vrijwel alle fabrikanten zeer actief.

De *Ind. Crt.* had tusschenkomst der Regeering ontraden, op grond dat de strijd tot het bittere einde moet worden uitgevochten. De schrijver in het *Bat. Nwsbl.* wijst er echter op dat dit bittere einde dan wel eens aan den verkeerden kant kon liggen.

Het College van Bestuur van den Java-Suiker-Werkgevers-Bond heeft — volgens de *Java-Bode* (21 Dec.) — besloten, dat met ingang van 21 Dec. op alle bij den Bond aangesloten suikerondernemingen op staanden voet moet worden ontslagen ieder werknemer, die door woord, daad of geschrift op of buiten de onderneming propaganda maakt voor de communistische beginselen of voor het lidmaatschap eener communistische vereeniging.

Het Mohammedaansch Lyceum.

De Sumatraansche medewerker van *De Loc.* (17 Dec.) schrijft over het Moh. Lyceum te *Loeboek Sikaping:* Er waren bij zijn bezoek 55 leerlingen, afkomstig uit Benkoelen, Palembang, Atjeh, Lampoengsche Districten, Sumatra's Oost- en Westkust. Het leerplan geeft nagenoeg geen verschillen met dat van de gouvernements Kweek- en Normaalscholen. Hieronder geeft hij onderscheidene vakken aan, voorkomende op het wel wat overladen leerplan: Plant- en dierkunde, physica, aardrijkskunde, rekenkunde, Maleisch, Indische en algemeene geschiedenis, meetkunde en teekenen, verder scheikunde, kennis van plantenziekten, kennis van veeteelt en veeziekten, geologie, economie, landmeten, verband- en gezondheidsleer, theoretische en praktische landbouwkunde, waarbij vooral cultuur van koffie, hevea, klapper, cacao, padi, aardappelen, vanille, djagong, enz. op den voorgrond wordt gesteld. De Arabische taal wordt er van af de eerste klasse onderwezen als basis voor de kennis van den Islam. In de tweede klasse neemt het godsdienstonderwijs reeds een voorname plaats in. Tevens komen op het leerplan Engelsch, Hollandsch en adatwetenschap. De directeur van de school en tevens de oprichter, op wiens kosten ook de voorbereidingen werden getroffen, is de heer *Abdul Azis gelar Soetan Kenaikan,* die de Kweekschool te Fort de Kock en daarna de Middelbare Landbouwschool te Buitenzorg heeft doorloopen en daarna eenige jaren gewerkt heeft als landbouwleeraar o.m. in Tapanoeli, Priaman, Painan, Pajacombo en Atjeh en als leider van de Landbouwnormaalscholen in Padang-Pandjang. De financieele toestand der school laat ook, dank zij de groote medewerking van het B.B. en de bevolking, niets te wenschen over. Het internaat is eenvoudig doch tot in de puntjes ingericht, waar de leerlingen zelf ook de handen leeren uitsteken, in plaats van zich door anderen te laten bedienen. Het practische landbouwonderricht geschiedt op een door eenige ouders van de leerlingen beschikbaar gesteld stuk grond. Van de opbrengst der gewassen krijgt ieder leerling zijn deel, dat op zijn naam op de postspaarbank wordt belegd, zoodat zij na het verlaten der school een spaarpenninkje hebben. Thans wordt er een klein serehfabriekje opgericht, alwaar de leerlingen eenig onderricht krijgen in de bereiding van serehölie, terwijl de sereh zelf in de schooltuinen wordt verbouwd. Over eenigen tijd krijgt de school onderwijzers, afkomstig van de Cultuurschool te Buite[n]... terwijl men een godsdienstleeraar, afkomstig v[an]... Al Azhar Universiteit te Caïro, verwacht.

Flora en fauna der hoogste bergtoppen op Jav[a]

Op uitnoodiging van de Ver. „*Kunst en Wetens*[chap]" hield dr. *Docters van Leeuwen,* dir. van 's Lands[plan]tentuin, een lezing te Semarang over bovengen[oemd] onderwerp *(De Loc.* 16 Dec.). Het onderzoek, [waar]mee hij zich reeds 8 jaren heeft bezig gehouden, [om]vat problemen der bloembiologie, d.i. de wisse[lwer]king tusschen planten en dieren, in verband met d[e be]stuiving der bloemen door dieren. Hiervan is i[n de] tropen nog weinig bekend. In den 4den planteng[ordel] is de boomgrens op Java hooger dan de hoogst[e top]. Op den Pangerango b.v. vindt men op 3100 M. [een] mooi bosch. Van de 110 bergplanten zijn slechts 5 boomen, de rest kruiden. Vele bekende Hollan[dsche] planten trof spr. in deze bergflora aan, o.a. bote[rbloe]men, kamperfoelie, valeriaan. De rhinoceros is geheel uitgeroeid op Java; veel komt voo[r de] siwoe (stinkdas). Voor de bloembiologie zijn v[ooral] de insecten en sommige vogels van belang: homm[els,] vliegen (groote blauwe vleeschvliegen, zweefvlieg[en] een vlindersoort). Hoewel zelfbestuiving zeer veel [voor]komt, is de bestuiving toch voor vele planten van belang. De bloeitijden van de verschillende pl[anten] loopen zeer uiteen. De G. Gedeh is in April over[togen] door een rooden gloed, afkomstig van de bladere[n van] poespa, de boschbessenboom. Spr. vertoonde een[ige] *mooie lichtbeelden van prachtplekjes van verschil[lende] bergtoppen op Java, en van bloemen en boomen,* prachtige wolkenzee bij zonsopgang, eenige pl[aatjes] van den Smeroe en voornamelijk beelden van de[n Pa]ngerango, weelderig met de witte bouquetten v[an de] Indische Edelweis en de boschbessenboom beg[roeid,] verder Gedeh-kraters. De schermvormige takke[n] der boomen was duidelijk zichtbaar. Wonderlijk het beeld van een 75-jarigen beuk, nauwelijk[s een] struik; verder zag men gentianen, hertshooi, [orchi]deeën, bergklokjes, enz. Deze avond is zeer zeke[r een] opwekking voor natuurliefhebbers geweest om [berg]tochten te gaan ondernemen.

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

Iets over den handel in vrouwen.

De vele in de Chineesch-Maleische Pers opge[nomen] mededeelingen met betrekking tot den hand[el in] vrouwen, hebben de aandacht getrokken van d[e re]dactie der „Pewarta Soerabaija", die er aanl[eiding] in vond een persoon naar het district Tjilimoes t[e] zenden, ten einde een onderzoek in te stell[en en] te trachten terzake eenige meerdere inlichting[en te] verkrijgen.

Ter plaatse aangekomen, ontmoette hij te[r]... eenige vrouwen, die, onder politiegeleide werd[en ge]bracht naar de kampongs, waar zij thuis behoor[en].

Van Cheribon is een Palembanger bekend, di[e vol]gens zeggen, wegens vrouwenhandel reeds tot 1½... dwangarbeid werd veroordeeld en die, ofscho[on hij] niets uitvoert, op royale wijze leeft en zich m[odern] modisch kleedt.

Hij ageert, bij het lokken van vrouwen uit d[e kampon]gen, niet zelf, doch heeft een Cheribonschen I[nland]schen handlanger, die voor elke vrouw, welke hi[j aan]brengt, eene geldelijke belooning geniet.

Of de vrouwen er al dan niet goed uit zien, ... er minder op aan.

Men weet er te Palembang wel weg mede e[n] deelt ze dáár zóódanig, dat zij op plaatsen terec[ht ko]men, waar zij gewild zijn.

De vrouwen met een goed uiterlijk komen ge[woon]lijk in zekere inrichtingen terecht en de uiterlijk... der bedeelden, doet men tegen betaling over a[an] zoogenaamde Koeliewervers te Tandjong Priok.

Opdat de Javaansche vrouwen zich kunnen a[anpassen] in het Palembangsche, zijn dáár lieden afkomstig [van] Cheribon aanwezig en kunnen zij op de wijze lo... zooals zij dat in eigen kampong gewoon zijn te...

Volgens de ontvangen inlichtingen is het de [kam]pong Bandarasa (district Tjilimoes), welke de ... vrouwen voor Palembang levert.

Zij ontvangen geschenken van de Inlandsch[e hee]ren, de welbekende Intji's, en huwen daarna me[t hen].

Doch, als dat huwelijk voltrokken is, neme[n de] heeren, volgens verklaring der vrouwen, òf hun [ge]schenken, welke waarde hebben, terug òf zij v[erkoo]pen die en gebruiken het geld wederom voo[r]...

andere jongere vrouw, aan wie de andere heeft te gehoorzamen.

Elken avond worden de vrouwen tot 11 uur op de straat gestuurd en als bij terugkomst geen geld genoeg is binnengebracht volgen de hevigste onverkwikkelijkste scènes.

De Palembangers, die in Cheribon verblijf houden, gaan in het geheel niet accoord met den vrouwenhandel hunner landgenooten en hebben de afspraak gemaakt degenen, die zich aan dat bedrijf schuldig maken, uit hunne samenleving te stooten.

Javaansche gamelang en wajangspelers naar Adijar (Engelsch-Voor-Indië).

Het gouden Jubileum van de Theosofische Vereeniging, zou in de maand December 1925 te Adijar in Engelsch-Indië worden gevierd door alle Theosofische Vereenigingen van de wereld en welke plechtigheid zou vergezeld gaan van een Wereldcongres.

Volgens mededeelingen, voorkomende in de „Pewarta Soerabaja" van 4 Augustus 1925, is in de Theosofische Afdeeling te Soerakarta het voorstel gedaan Javaansche gamelang- en wajangspelers naar Adijar te zenden en op die wijze van hare belangstelling te doen blijken in de voor haar belangrijke gebeurtenis.

Eerst lag het in de bedoeling een Boek van Herdenking uit te geven, doch daarvan is afgezien door de indiening van het voorstel tot het zenden van gamelang- en wajangspelers, waarmede alle leden van de afdeeling zich konden vereenigen.

De onkosten daarvan zouden worden gedragen door de Loge te Solo, terwijl de reiskosten zouden worden betaald met de gelden, welke door de Theosofische Vereeniging van de leden zouden worden gevraagd.

De gamelangspelers nemen verschillende fraaie composities in studie en worden geleid door Pangéran Koesoemodiningrat, één der toonaangevers in de vereeniging.

Hoewel daarmede belangrijke uitgaven zijn gemoeid, wil men op geen geld zien, omdat men iets werkelijk goeds wil geven.

Van den heer J. N. Aria, secretaris van de Theosofische Vereeniging te Adijar, is het bericht ontvangen, dat er tal van personen in Engelsch-Vóór-Indië zijn, die de komst der gamelang- en wajangspelers van Java met vreugde afwachten en daarvoor ook geld over hebben.

Ook willen de verschillende loges die aangelegenheid steunen en de gebouwen beschikbaar stellen voor de uitvoeringen.

Een deel van het in Ned.-Indië verzamelde geld voor het Jubileumfonds wil men beschikbaar stellen voor Ned.-Indische leden van de Theosofische Afdeeling die men naar Adijar wil zenden, ten einde kennis op te doen van de Brahmawidya Ashmara en de Guindijschool en tevens om andere instellingen te bezoeken.

De Indische Regeering had geen bezwaren tegen al deze plannen, mits voor de heen- en terugreis de gelden aanwezig waren.

Deze werden geraamd op ongeveer *f* 7000.—, doch de som van *f* 3408.— was slechts geind, zoodat men het ontbrekende nog moest aanvullen.

III. UIT DE CHINEESCHE PERS.

China en de met de Westersche Mogendheden gesloten tractaten.

In de nieuwsbladen is reeds veel geschreven over de tractaten, welke de verschillende Chineesche regeeringen met de Westersche Mogendheden hebben gesloten.

De algemeene meening is dat die overeenkomsten in de praktijk te drukkend zijn voor de ontwikkeling van het Chineesche volk, hetgeen voor de tegenwoordige Chineesche regeering de aanleiding is geweest de intrekking dier tractaten aan de Westersche Mogendheden te vragen.

Het is, zoo schrijft men in de „Perniagaän" van 4 Augustus 1925, wel bekend, dat de Westersche Mogendheden zich ten deze op het standpunt stellen, dat aan het verlangen van de Chineesche regeering niet kan worden voldaan, zoolang deze haar wil in het land niet weet te doen eerbiedigen, doch, naar de meening van den heer D. K. Lieu, voorkomende in de „Peking Daily News", heeft dit standpunt slechts ten doel de algemeene meening af te leiden van den werkelijken stand van zaken, wanneer van de zijde dier Westersche Mogendheden wordt verklaard, dat de tractaten niet voor alle tijden zijn gesloten en kunnen worden ingetrokken, zoodra het blijkt dat de Chineesche regeering het Chineesche volk vertegenwoordigt.

De invloed, welke de bepalingen der tractaten hebben op den algemeenen gang van zaken in China, waar men regelmatiger toestanden in het leven wil roepen, is niet gering en dat is de reden waarom de heer D. K. Lieu gaarne onderwerpelijk het Chineesche standpunt wil toelichten.

Hij moet daarbij evenwel al dadelijk verklaren, dat, wanneer de tractaten te zwaar en te drukkend blijken te zijn voor de Chineesche partij, de schuld daarvan voor een niet gering deel ten laste komt van de tegenwoordige onrustige en ingewikkelde toestanden in China zelf.

Geen enkele Chineesch bestuurder kan er voor instaan dat de door hem uitgevaardigde bevelen in geheel China worden opgevolgd, zoolang zijne beide handen volgens de tractaten gebonden zijn in zake heffingen van belastingen, waarvan de opbrengst moet dienen voor de bestrijding van de landsuitgaven.

Bij het verdrag van Mackay, van het jaar 1902 en bij eenige andere tractaten, werd aan China niet toegestaan meer dan 5 % douanerechten van de goederen te heffen, terwijl bij het tractaat van Washington dit bedrag tot 7½ % werd verhoogd.

Doch, vraagt de schrijver, wat beteekenen zulke lage tarieven voor het groote en uitgestrekte land als China, als men die met de tarieven van de andere groote landen vergelijkt?

Het totaal dezer inkomsten is zóó gering, dat men daarmede over eene bevolking van 400 millioen zielen onmogelijk gezag kan uitoefenen.

Goede vormen van belastingen als die op de landsproducten, zegelbelasting, winstbelasting, enz. kunnen in China niet worden ingevoerd, zoolang de opheffing der tractaten niet heeft plaats gehad.

Daarbij komt nog dat in de vreemde nederzettingen in China, waar de industrie en handel zulk eene voorname plaats innemen, deze bedrijven door tractaten en extra-tractaten, ten opzichte van belastingheffing, worden beschermd.

Die bezwaren, welke van zulk een groot belang zijn voor China, maken goede financieele regelingen voor de Chineesche regeering onmogelijk, terwijl iedereen toch weet, dat de Staatsuitgaven uit de belastinggelden moeten worden bestreden.

Indirect werken die bezwaren ook op de uitoefening van het gezag, dat zich bij de menigte niet kan doen gelden en zeker niet in de vestigingen van vreemdelingen, niettegenstaande de theoretische souvereiniteit van China over die settlements.

Men hoort dikwijls de bewering volhouden dat het niet goed is aan de Chineesche Regeering de beschikking te geven over ruime geldmiddelen, omdat die gelden worden gebezigd ten einde de bestaande geschillen in het land te onderhouden, doch, afgescheiden van het feit dat zulk een oordeel de souvereine rechten van China aantast, ziet men tevens het verschijnsel, dat, tegen den volkswensch in, gelden in leen worden verstrekt aan de Chineesche grooten, die òf verwikkelingen uitlokken, òf den strijd tegen de militairistische partij voortzetten.

Het is tevens een open geheim, dat zoowel de politieke als militaire partijen gewoon zijn ruggesteun te zoeken bij den vreemdeling en in vele zaken zelfs actieve geldelijke hulp.

Politieke vluchtelingen vinden in de vestigingen der vreemdelingen bescherming en bereiden er maatregelen voor, welke ten doel hebben de gezagvoerenden in eigen land uit hunne functies te wippen.

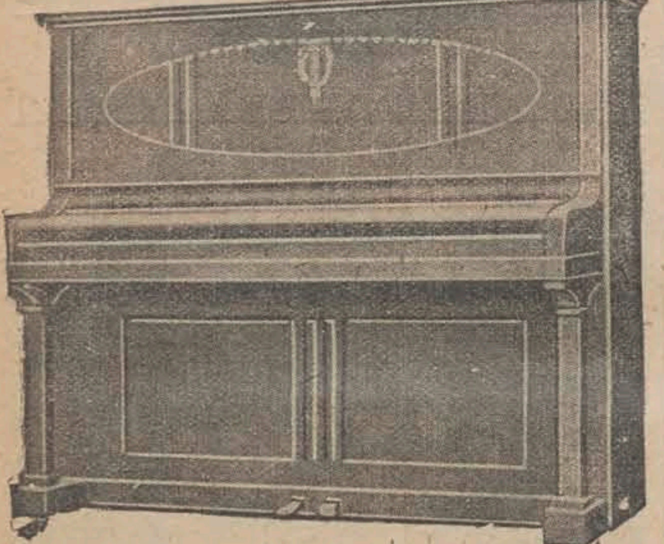
De inwendige onrust van China thans is voor een niet gering deel de oorzaak daarvan.

Neemt men daarbij nog in aanmerking den clandestienen wapeninvoer der vreemdelingen, dan is het niet moeilijk de reden aan te geven waarom het Chineesch gezag dikwijls zoo zwak is.

Het Chineesche volk oefent dikwijls critiek uit op de Chineesche bestuurders en militairisten, doch die wordt tegengehouden door de civiele en militaire staatsdienaren, die de bescherming der vreemdelingen inroepen en gedekt worden door de bestaande transacties.

Het Chineesch gezag zou sterker staan wanneer het aan de Chineesche landsdienaren ware verboden hun gelden op de Banken der vreemdelingen te plaatsen en beslag kon worden gelegd op hunne bezittingen.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

De Planter. Orgaan der Vakvereeniging voor Assistenten in Deli.

In het Nr. van 16 Dec. '25 publiceert de hr. Fränkel het slot zijner artikelenreeks, getiteld: *De landbouw in Suriname.*

De schrijver besluit: Een toekomst voor flinke, doortastende jongelui bestaat wel. Maar... hun eerste leerschool moeten die jongelui dan niet doorloopen in Suriname zelf. Want dat werkt remmend op alle ambitie.

Maar waar ik wel succes van verwacht, is het volgende: laat een vier of zes jongelieden, die in Oost-Indië in de cultures hebben leeren werken, met een flinken spaarpot naar Suriname gaan, zich combineeren en er een plantage koopen, waar ze niet den Indischen toewan besar gaan uithangen, maar waar ze alle rollen van chef en personeel van diverse pluimage onder zich verdeelen.

Dat schakelt den geld verblindenden administratieven post uit. Het oog van den meester maakt het paard vet, en een onderneming, als aangegeven, op touw gezet, kan best rendeeren.

Ruim vijftien jaren geleden hebben twee energieke jonge Duitschers, handelsklerken, een half verlaten en verwaarloosde plantage gekocht. Zij verwisselden kantoorjasje en pennehouder voor zonnehoed en puttees. En thans is die plantage het aanzien waard.

Zijn er nog flinke jongens in „den Oost", die, met fondsen toegerust, dit voorbeeld durven navolgen? Het zal hun allicht meer satisfactie en gewin opleveren dan het nastreven van een pensioen ten uwent, waar de maarschalkstaf, die ieder in zijn ransel heet te bezitten, er immers niet meer zoo vaak als vroeger in de handen van de betreffenden terecht komt?"

Tijdschrift voor Zeewezen en Watersport.

Het Nr. van 16 Jan. bevat een geïllustreerd artikel van den hr. P. Goot over *Surinaamsche waterwegen.* Schr. vangt aan met de klacht, dat het meerendeel der geboren Surinamers hun land bitter slecht kennen, velen der beter gesitueerden kennen zelfs Nederland beter dan hun eigen kolonie. De reden ervan is: de vervoermiddelen zijn weinige, duur, en... Zondags buiten gebruik. Juist als men gelegenheid heeft op Zon- of feestdag een riviertochtje te maken, en aldus op niet te kostbare wijze iets van het land te zien, varen de rivierbooten niet, terwijl een kort spoorreisje naar Lelydorp of Onverwacht ten gevolge der ver doorgevoerde Zondagsheiliging niet mogelijk is.

Enfin, door de aardige beschrijving van den hr. C. zijn de „geboren Surinamers" — als dit Nr. van bovengenoemd tijdschr. ten minste hun onder oogen komt — nu in de gelegenheid gratis een interessant rivierreisje te maken naar de binnenlanden hunner kolonie.

Berichten van de Afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut.

De volgende publicaties, aanvankelijk verschenen in de Indische Mercuur, zijn thans in boekvorm opnieuw uitgegeven.

I. Over kapokvervalsching met katoen. — Perubalsem en Tolubalsem in Suriname en op Java. — II. Roselle. a. Eenige gegevens over Roselle-vezel; verzameld door de Afd. Handelsmuseum; b. De Roselle-cultuur in Ned.-Indië en hare perspectieven; voordracht door G. F. van der Meulen. — III. Onderzoek naar de bruikbaarheid van eenige Oost-Indische houtsoorten voor de papierbereiding.

Tevens is (eveneens als overdruk van de Ind. Mercuur) in handiger formaat verschenen de voordracht van Dr. A. A. L. Rutgers over de toekomst van de bevolkingsrubbercultuur in Ned.-Indië, gehouden den 27 Nov. l.l. in het Koloniaal Instituut.

Zending en Missie.

Neue Allgemeine Missionszeitschrift, jaarg. 1925, bl. 299. Geistige Strömungen in Niederländisch-Indien, von W. Nitsch.

Evangelisch Missions Magazine, jaarg. 1925, bl. 212. Rundschau über Niederländisch-Indien, von W. Oettli (vervolg).

Berichte der Rheinischen Missions Gesellschaft. Jan. '26. Ein Gang durch die Batakmission im Jahre 1925. Nach den Berichten der Missionare und der Pandita batak, zusammengestelt von D. J. Warneck.

De Katholieke Missiën. Jan '26. Het Mahomedanisme op Flores (slot), door P. Simon Buis (met ill.).

Het Zendingsblad van de Gereform. Kerken. Jan. '26. Jubileum Ds. D. Bakker. 11 Nov. 1865—11 Nov. 1925. — J. Dammerboer †, door W. B.

De Indische Mercuur.

No. 3 (20 Jan.). Imitatie en vervalsching van Handelsmerken en de bestrijding daarvan. — Overzichten van den arbeid van den Indischen Volksraad, door Ch. G. J. van der Mandere. — De Gouvernements Kina-onderneming in 1924, besproken door Dr. A. Groothoff. — De reorganisatie der bergcultures. — Invoer tot verbruik der voornaamste handelsartikelen op Java en Madoera door particulieren. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft in dit Nr. een opgaaf van recente literatuur over rubber.

De Indische Post.

Op de volgende bijdragen in het Nr. van 12 Dec. l.l. zij de aandacht gevestigd. De Indische week te Leiden. Een redevoering van Mr. P. J. Graaf van Limburg Stirum, (schr. meent dat hetgeen de hr. v. L. S. op deze bijeenkomst heeft gezegd, slechts verwachting en teleurstelling bracht). — Het kankervraagstuk (vervolg), door W. Sch. — Dactyloscopische identificatie-methoden (vervolg), door D. H. Meijer. — Uit den Volksraad, door W. A. P. — Financieel-economische notities, door Kelling.

De Economist.

De Jan.-afl. opent met eene beschouwing van Prof. Dr. J. C. Kielstra naar aanleiding der Indische begrooting voor 1926. Schr. berekent dat het tijdvak 1912—'21 een tekort van ƒ 1065.9 millioen heeft opgeleverd; daarna is de reactie ingetreden, over 1922—'24 is voor zoover thans bekend, reeds een batig saldo van ƒ 92.4 millioen gekweekt als gevolg van bezuinigingen. Ook 1925 laat zich, vooral door de gunstige uitkomsten der cultures, gunstig aanzien. De begrooting voor '26 staat niet meer in het teeken dier strenge bezuiniging, maar toch blijft deze geboden, o.m. omdat voor de welvaart van alle bevolkingsgroepen een gezonde financieele toestand van het land een eerste vereischte is.

In dezelfde afl. nog een artikel van den hr. J. S. van Braam over het weduwen- en weezenfonds van burgerlijke ambtenaren in Ned.-Indië.

De Indische Loods.

No. 48 (van 12 Dec.) bevat o.m.: Een punt in de Staathuishoudkunde, het maatschappelijk vraagstuk rakend, dat te weinig de aandacht had. (De overbieding op het onontbeerlijke ten koste der verkrijgbaarheid van eerste levensbehoeften), door Mr. A. J. G. Maclaine Pont. — Onze Marine in de toekomst. De reorganisatieplannen. — Art. 23 sub 2 van de Zegelverordening, eene belasting op de ellende. — Een belangrijke bespreking van Nieuw-Guinea in Australië. — Kampongzorg. Wat de gemeente voor de kampongs kan doen (ontleend aan een voordracht van Prof. Neeb in de Technische Hoogeschool te Bandoeng).

Indisch Militair Tijdschrift.

Uit den inhoud van het Dec.-Nr. In werkingtreding der Indische Staatsregeling. — Over opleiding, en schietopleiding in het bijzonder, door C. Giebel. — Een en ander over telefoonverbindingen in het Regiment Mobiele Artillerie, door E. Engles. — Eenige gegevens omtrent den autodienst van het Fransche leger, door H. A. E. Vennik. — De verstrekking van kleeding en de schuldrekening, door F. Treffers. — Uit de pers. (De splitsing der Marine. — Leger en vloot in onze defensie). — Overzicht van inhoud van militaire tijdschriften.

De redacteur van het tijdschr., kapitein van den generalen staf M. Boerstra, deelt verder mede dat hij als zoodanig is afgetreden en dat de nieuwe jaargang zal verschijnen onder redactie van zijn collega T. Bakker.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 24 (12 Dec.). Eenige gegevens over rosellevezel (slot). — Het voedselprobleem in Japan. — De vruchtbaarheid van den grond in het bijzonder in verband met de teelt van meerjarige gewassen, door Dr. A. W. K. de Jong. — De beschouwingen over de Gouvernements thee-onderneming in den Volksraad (slot). — De ontwikkeling van de Tubercultuur in Ned.-Indië. Voordracht van dr. L. P. Cosquino de Bussy (ontleend aan de N.R.Ct.). — Het verzamelen van Rasamalazaad en het kweeken van Rasamalaplantjes.

Do Tropische Natuur.

Jaarg. XIV, afl. 12 (Dec. '25). Een en ander over kakkerlakken (Blattoidea), door Dr. H. H. Karny (met gekleurde bijlage en tekstillustraties). — Een eigenaar-

dige afwijking (bij orchideeën), door J. J. Smith. — De reuk der bloemen van Rafflesia Arnoldi Br., door Edw. Jacobson (met ill.).

Op deze laatste bijdrage wordt hier even ingegaan; het betreft een onderwerp waarvoor verschillende botanici zich interesseeren sedert Arnoldi in 1818 dezen geweldigen bloem op Sumatra ontdekte. In de literatuur over Rafflasia Arnoldi treft men de tegenstrijdigste opgaven aan over de kwestie of de bloemen een al dan niet onaangenamen reuk verspreiden. De hr. Jacobson, van wiens hand reeds zoo menige bijdrage is verschenen over de zoölogie en botanie van Sumatra en andere eilanden van den Archipel, en die thans bij Fort de Kock woont, heeft onlangs weer een bezoek gebracht aan de door hem indertijd ontdekte en ook beschreven groeiplaats van R. Arnoldi in de buurt van Batang Paloepoeh en trof het dat juist een bloem zich geopend had. Hij deelt mede dat die bloem een sterke reuk verspreidde, welke bij geheel stille lucht met gemak tot op een afstand van 3 à 4 meter waar te nemen was; die geur nader te omschrijven acht hij niet gemakkelijk; wel is de reuk onaangenaam en kan gerust onder de rubriek „stank" gerangschikt worden, maar walging of misselijkheid wekt hij niet op.

Dat evenwel niet alleen de smaak maar ook de reuk aanmerkelijk kan verschillen blijkt uit de indrukken van een anderen waarnemer, eveneens op Sumatra. Deze schrijver [1]) constateert een „verpestende stank, een afschuwelijke lijkenlucht"; zijn bediende „stond op een afstand onpasselijk te worden en spuwde, dat het een lust was".

Indië. Geïllustreerd Tijdschrift.

Inhoud van afl. 22 (20 Jan.). Necrologie der heeren Staverman en Uhlenbeck, door H. Ch. G. J. van der Mandere. — Het zieleleven der Indonesiërs (Java, vervolg), door N. — Schetsen uit de Landraadszaal (vervolg), door Mr. L. — De koloniën in penseel, door H. Ch. G. J. van der Mandere. III. De Oost-Indische Compagnie in Japan (slot). — Artjamanik, door M. E. R. — Schetsen naar herinneringen van een oud Indisch Officier van Gezondheid (vervolg). — De afl. is zeer fraai geïllustreerd.

De Indische Verlofganger.

Het Nr. van 22 dezer bevat o.m. een artikel van C. Vis—Janssen van Raay: De witte olifant in Siam; van v. d. B.: Het opwekkken van spaarzin onder de Indische bevolking; eene beschrijving van het nieuwe D. S. motor mailschip van den Rott. Lloyd „Indrapoera". Verder een bijdrage van Mr. A. M. Joekes: De rotanstraffen bij de Ombilinmijnen (over welk onderwerp ook onze redactie een artikel in portefeuille heeft, geschreven door een alleszins tot oordeelen bevoegde, wiens beschouwing in het volgend Nr. van het K. W. zal verschijnen).

De Opbouw.

M. Amir opent de Jan.-afl. met een bijdrage: De cultureele opleving in Indonesië, waarvoor in de rubriek Kunst enz. (op blz. 5 hiervóór) nadere aandacht wordt gevraagd.

Verder wijdt Mr. A. Joekes waardeerende woorden aan de nagedachtenis van Mr. J. H. Abendanon; na diens groote verdiensten ten opzichte van de Indonesische bevolking vluchtig te hebben geschetst, besluit Mr. J.: Hij is thans heengegaan; een man met een fijn en gevoelig gemoed, maar tegelijk met een nooit verflauwende toewijding voor de belangen van het Indische land en volk, met een standvastigheid in de verdediging van zijn overtuiging, die slechts kan voortkomen uit groote liefde. Zijn werk zal in erkentelijkheid worden herdacht.

* * *

Resultaten van de Volkslectuur in 1924. Met illustraties. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur, 1925).

Moment-opnamen uit de dierenwereld van Sumatra (vervolg), door D. J. v. B. (De Aarde en haar Volken. Dec. '25).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. 1925, No. 51. (Bureau voor de Volkslectuur te Weltevreden).

De verloftijd van Multatuli, door J. Saks (slot). (Groot Nederland. 1925, II, bl. 503).

Met een Speda door Sumatra (vervolg), door G. de van der Schueren. (Opgang, V, bl. 1078, 1139).

Schetsen uit Indië, door H. Feriz. Uit het Duitsch. I. De gamelang. Met afb. (Opgang, V, bl. 1103).

[1]) Zie „Moment-opnamen uit de dierenwereld van Sumatra", door D J. v. B. (Aarde en haar Volken. 1925, bl. 284.)

Enkele koloniale bankvraagstukken. Rede, uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van hoogleeraar aan de Nederlandsche Handelshoogeschool te Rotterdam, door Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart. ('s-Gravenhage, H. L. Smits).

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona. Registers van onderwerpen, persoonsnamen en wetenschappelijke namen voor de jaargangen I tot en met XVII van het tijdschrift, door J. G. Hoekman en C. H. P. van Diggelen. (Deel XVIII, 1925. Extra-nummer). (Buitenzorg, Archipel Drukkerij).

Suriname.

Na hetgeen wij over de expeditie naar het Wilhelminagebergte uit het *„Tijdschrift van het Kon. Nederl. Aardr. Genootschap"* overnamen in ons nummer van 14 Januari zullen de volgende mededeelingen uit *„De West"* van 29 December onze lezers zeker interesseeren:

„Aan de expeditie naar het Wilhelminagebergte is alsnog toegevoegd de kapitein ter zee Kremer. Een belangrijke aanwinst en ook hierom merkwaardig, omdat de heer Kremer de bekende leider is geweest van een zeer belangrijke expeditie naar het Wilhelminagebergte in Nieuw-Guinea.

Hoewel het seizoen niet gunstig schijnt (het lijkt wel alsof de droogte, die men juist achter den rug waande, zich opnieuw inzet) blijft het vertrek van het eerste gedeelte der expeditie bepaald op 5 Januari a.s. Prof. Stahel, leider der expeditie, vertrekt dan met den geoloog Yzerman en den geneesheer Van Ommeren per trein naar Kabelstation, om in April te worden gevolgd door den heer Kremer en dr. D. S. Fernandes (plant- en dierkundige).

Op Kabelstation wachten een twaalftal booten, voor de reis langs de Boven-Suriname naar Godo, de vestiging van het Boschnegerhoofd Jankoeso, bij de samenvloeiing van Pikien Rio en Gran Rio.

Niet minder dan 28 vaartuigen met provisiën en verdere uitrusting zijn reeds vooruit gezonden, zoodat van Godo de reis wordt voortgezet met een vloot van ongeveer veertig vaartuigen. Tenzij intusschen de rivier belangrijk gerezen is, in welk geval met grootere booten kan worden doorgereisd, met gelijk personeel.

De reis van Kabelstation naar Godo wordt geschat op acht à tien dagen. Daarna wordt de Gran Rio ongeveer twee weken opgevaren, tot het punt, waar de luitenant ter zee Eilerts de Haan (de ontdekkingsreiziger, wiens standbeeld prijkt op het Vaillantsplein te Paramaribo) in 1910 begraven werd. De expeditie neemt een cementen plaat mede, vermeldende in looden letters den naam van Eilerts de Haan, welke in een rots aan den rivieroever ter plaatse zal worden ingemetseld.

Van dit punt zal een tracée moeten worden gekapt naar de Lucie-rivier, een afstand van 18 tot 20 kilometer. Het kappen van deze lijn en het vervoer van de bagage zal stellig een volle maand, misschien zelfs vijf weken in beslag nemen.

Is de Lucie-rivier bereikt, dan zullen Boschnegers corjalen maken waarmede de reis zal worden voortgezet tot zoo dicht mogelijk bij de hoogste toppen van het gebergte (1000 tot 1300 meter hoogte). Tusschen die toppen zal het hoofdkamp worden ingericht, van waaruit de algemeene werkzaamheden (een algemeene verkenning van dit tot dusver vrijwel onbekend gebied) zullen plaats vinden. De heer Stahel, bij wien zich later dr. Fernandes zal aansluiten, zal een onderzoek naar planten en dieren instellen. De heer IJzerman zal een geologische verkenning ondernemen, eerst naar den Westelijken en daarna naar den Oostelijken vleugel van het gebergte. De heer Kremer zal voor het geografisch gedeelte zorgen en o.m. door triangulaties trachten verschillende punten vast te leggen aan vroeger verkende bergtoppen, voor zoover zichtbaar van uit het Wilhelminagebergte.

Het verblijf in het gebergte zal vermoedelijk duren van Maart tot Augustus. Daarna wordt de terugreis aanvaard. Aanvankelijk was het voornemen dat een deel van de expeditie langs denzelfden weg (via Gran Rio en Suriname rivier) zou terugkeeren. Om verschillende redenen is echter besloten, dat de heele expeditie de terugreis onderneemt via de Corantijn. De Lucie afvarende bereikt men de Corantijn op betrekkelijk korten afstand van de Coeroeni en New River, die in den laatsten tijd zoo vaak genoemd zijn in verband met zekere grenskwestie.

Het grootste gedeelte van de expeditie is denkelijk

in September terug in Paramaribo. De heeren Stahel en IJzerman zullen waarschijnlijk eerst in October terug zijn.

De expeditie wordt vergezeld door 26 stadsarbeiders, waaronder drie Indianen (een Caraib, een Arowak en een Warau), / boschnegers en 6 boschwachters, behalve de Boschnegers die dienst zullen doen voor het opbrengen der expeditie langs de Suriname en Gran Rio.

Onder de mede te nemen arbeiders bevinden zich een diamantsprospector en eenige ervaren gouddelvers.

Bij den opvoer der provisiën hebben zich eenige strubbelingen voorgedaan met de Boschnegers. Deze heeren schijnen de expeditie met zeker wantrouwen te begroeten, steeds meenende dat het opzenden van provisiën door de blanken een soort oorlogsmaatregel tegen hen is. Natuurlijk trof het weder toevallig, dat juist in dezen tijd eenige sterfgevallen onder hen plaats vonden, wat als een verdacht voorteeken werd beschouwd. Door bemiddeling van den boschopzichter Junker heeft ten slotte het vervoer tot Godo plaats gehad, doch de Boschnegers van Ganzee eischten tien gulden per vaartuig boven het met Jankoeso en zijn kapiteins, waaronder ook Ganzee was vertegenwoordigd, plechtig overeengekomen loon. Daar het niet zou aangaan om aan een deel der vrachtvaarders meer loon te geven dan aan de anderen, zal deze zaak nader geregeld dienen te worden door Dr. Stahel, wanneer hij de volgende week opgaat."

***

Onder het hoofd *„Eerste verscheping van dwarsliggers naar Zuid-Afrika"* schrijft *„De West"* van 22 December:

„De firma Kersten heeft op dit oogenblik twee schoeners in lading. De Daina, een Noorsche driemaster van 346 registerton, neemt een lading hout in voor de firma Alberts & Co. te Middelburg, terwijl de Noorsche bark Afalca, groot 882 ton, een lading dwarsliggers inneemt bestemd voor de Zuid-Afrikaansche spoorwegen. Blijkt deze transactie met Zuid-Afrika levensvatbaar, dan kunnen schier onbeperkte hoeveelheden dwarsliggers worden geleverd."

In het nummer van 24 December wordt medegedeeld dat het aantal te verschepen dwarsliggers 12.000 bedraagt.

In verband met den eisch van de Zuid-Afrikaansche regeering, dat de dwarsliggers zouden worden gekeurd door een gouvernementsambtenaar, zijn door den Gouverneur voor bedoelde keuring aangewezen de heeren S. Schiwanofski, directeur van Openbare Werken, E. R. Polak, lijnopzichter en de ploegbazen F. W. J. de Couvreur en Th. J. Potmis.

***

Onder dankbetuiging „voor zijne vele en zeer gewichtige dienste n den Lande gedurende langen tijd bewezen", is aan den heer J. A. Polak, gouvernementslandmeter, eervol ontslag uit 's lands dienst verleend. Wij komen in ons volgend nummer op dezen voortreffelijken ambtenaar terug.

***

„De Ondernemersraad voor Suriname" heeft in brochurevorm overgedrukt de lezing door den heer S. Beck op 19 November 1925 gehouden aan de landbouw hoogeschool te Wageningen onder den titel *„Economische Volksopvoeding in Suriname, een Koloniaal vraagstuk."*

Het is jammer, dat de Ondernemersraad niet tevens heeft overgedrukt het artikel van den heer J. S. C. Kasteleyn *„Reorganisatie van het onderwijs in Suriname"*, voorkomende in hetzelfde nummer — n.l. dat van 13 Januari — van *„De Indische Mercuur"*, waarin is opgenomen het slot van des heeren Beck's lezing. De heer Kasteleyn merkt terecht op, dat aan een reorganisatie van het onderwijs als door den heer Beck bedoeld, moet *voorafgaan* een verbetering van de vooruitzichten van de kleine landbouwers.

Verder merkt hij op:

„Indien zij, die zich vroeger als kleine landbouwers gevestigd hebben, tot welvaart gekomen waren, dan betwijfel ik of de 2e of 3e generatie van die welvarende bedrijven weggeloopen en naar de stad gegaan zou zijn, waarheen zij allerminst door hooge loonen, enz. gelokt werd.

Geen enkel onderwijs, hoe practisch ook ingericht, zal in staat zijn de menschen naar een bedrijf te lokken, wanneer zij niet de overtuiging hebben daarin een goed bestaan te kunnen vinden. Alleen het voorbeeld hunner voorgangers kan hun die overtuiging bijbrengen"......

Wij kunnen ons geheel vereenigen met deze opmerkingen van den heer Kasteleyn en willen er aan toevoegen, dat het onderwijs er geheel onschuldig aan is zoo de creolenbevolking zich van den landbouw heeft afgewend. Daarvoor zijn andere oorzaken aan te wijzen en in de eerste plaats de omstandigheid, dat de kleine landbouw, na de ziekten in de cacao, geen behoorlijk bestaan meer oplevert.

Voorts is de trek naar de stad geen specifiek Surinaamsch, maar een algemeen voorkomend verschijnsel.

Om een voorbeeld te noemen:

Volgens *„Die Umschau"* woonde in Duitschland in 1871, toen het zielental 41.1 millioen bedroeg, 4.8 % in groote steden; negen jaar later bij een betrekkelijk gering accres, reeds de helft meer. In 1910 woonde, bij een zielental van 65 millioen, één derde deel in de groote steden. In 1925 woont, bij een bevolking van 62.4 millioen, bijna twee derde in de steden en nog maar ruim één derde op het land.

***

..*„Spel en Dans"* schrijft over Lili Green, die, zooals onze lezers weten, een Surinaamsche van geboorte is:

„Na vijftien jaar van haar leven in harden arbeid te hebben gegeven, gaat de eenige belangrijke danseres van Hollandsche nationaliteit uit ons land weg, om in het buitenland meerdere erkenning te zoeken. Reden: het volkomen gebrek aan belangstelling voor danskunst boven den Moerdijk. Men kan het een ernstige kunstenares niet kwalijk nemen, dat zij na 15 jaar beu is van een „carrière", die alleen bestaat uit lesgeven en uit de gebruikelijke jaarlijksche „uitvoering voor familieleden der leerlingen", de eenige gelegenheid om een minimaal deel van het talent te kunnen toonen. Een behoorlijk opera-ballet zou hier in een groot deel der leemte hebben voorzien."

Lili Green vertoeft thans te Londen.

***

Met ingang van 17 December j.l. is Nederland voor Suriname toegetreden tot het op 5 Juli 1912 te Londen gesloten internationaal radiotelegraafverdrag. (Nederlandsch Staatsblad 1913, N°. 132).

***

In verband met de gewijzigde internationale posttarieven zijn in Suriname nieuw model frankeerzegels in gebruik gesteld van 3, 5, 15 en 20 cent, briefkaarten van 10 cent en een nieuw model gezegelde briefomslagen van 7½ en 15 cent.

Curaçao.

Politie en Justitie.

I.

Er zijn van die onderwerpen, die alleen maar netelig zijn, wanneer zij in het strijdperk der academische theorie geworpen worden, maar in de praktijk geen noemenswaardige moeilijkheden opleveren. Daartoe behoort het boven dit opstel aangeduide onderwerp. Wanneer een professor in het strafrecht zich angstvallig vermoeit, zijn studenten de grenzen te wijzen tusschen de taak der politie en die der justitie, zal hem dit wellicht voor moeilijke vragen plaatsen, en misschien zal hij zelfs geen juiste grenzen vinden, die steeds een bevredigende oplossing aan de een of aan de andere zijde mogelijk maken. Met de praktijk willen wij ons daarom ditmaal in hoofdzaak bezighouden, waar het betreft een onderwerp van zoo bijzonder practisch belang voor Curaçao.

Zoo ergens, dan zou in Holland deze kwestie moeilijkheden kunnen opleveren. Het politiewezen is daar bijzonder ingewikkeld. Er is gemeentepolitie en rijkspolitie en van de laatste weer: rijksveldwacht, marechaussee en politietroepen; dan zijn er onbezoldigde rijksveldwachters en misschien is er nog meer. Wie zal het alles uit elkaar houden? En wat de hoofden betreft, zijn er directeuren van rijkspolitie, inspecteurs van de rijksveldwacht, officieren der marechaussee en der politietroepen, commissarissen van politie, burgemeesters en anderen wellicht, die allen hun deel van het gezag opeischen.

De politie heeft in hoofdzaak een tweeledige taak: een preventieve in het handhaven van orde en rust ter voorkoming van de misdaad, en een repressieve in het behulpzaam zijn van de justitie bij de bestraffing van de strafbare feiten. Opsporingsonderzoek is dit laatste

vooral. En nu wordt de zaak eerst ingewikkeld, wanneer men bedenkt, dat de politiedienaren daartoe bevelen uit te voeren krijgen van justitie-autoriteiten als ambtenaren van het openbaar ministerie en rechters van instructie.

Wij zijn niet voldoende deskundig om dit onderwerp au fond te behandelen, maar van deskundige zijde heeft men ons verzekerd, dat in ons land met zijn geweldig ingewikkelde verhoudingen op dit gebied botsingen zoo goed als niet voorkomen. Dit moet in de allereerste plaats hierdoor mogelijk zijn, dat ieder zich op eigen terrein houdt, en bij een noodzakelijken uitstap op eens anders gebied de bevoegdheden van dien ander ontziet. Om dit met een voorbeeld duidelijk te maken: wanneer een officier van justitie een bepaald persoon der gemeentepolitie een opdracht wil geven, zal hij zich wenden tot diens chef, den commissaris van politie of den burgemeester; wanneer een rechter van instructie een rijksveldwachter een onderzoek wil laten instellen, personen doen hooren of toestanden onderzoeken, zal hij zich daartoe wenden tot diens brigade-commandant. Dat is de regel, die bijvoorbeeld uitzondering kan lijden zoo dikwijls er met kennis van den onmiddellijken chef van den ondergeschikten politieman in bepaalde gevallen een voortdurend contact is tusschen dezen laatsten en de justitie-autoriteit.

Waarom volgt men dezen weg? Laten wij het maar kort zeggen: om ieder baas in eigen huis te laten. Politie en justitie zijn gescheiden, omdat beiden in de eerste plaats ieder een eigen taak hebben. Vooral bij de veelomvattende taak der politie in de groote steden met haar verkeersvraagstukken, zeden- en kinderpolitie, is het politiewezen tot een vak geworden, dat bijzondere kennis vereischt, die een andere is dan de kennis en de wetenschap van den justitie-ambtenaar. Dat dit vroeger anders was, behoeft geen betoog voor wie de geschiedenis kent, maar niemand zal die toestanden terug verlangen.

Bezien wij dit vraagstuk nu eens nader met het oog op de Curaçaosche toestanden.

Daar is de historische ontwikkeling niet anders. De fiskaal, die in de rechtsbedeeling „het recht van de Hooge Overheid" waarnam, was tevens hoofd der politie. Zelfs heeft Euwens ons verleden jaar in *de West-Indische Gids* (7de deel, blz. 577 noot) verhaald van een tijd onder het Engelsche bewind, waarin de fiskaal vice-president van het hof van politie en civiele justitie was, dus deel had aan de rechtspraak zelf, een misstand, die niet onbestreden is gebleven, en gelukkig niet lang stand gehouden heeft. Met de afschaffing van het fiskaalsambt is de vereeniging van justitie en politie niet afgeschaft. In 1827 was reeds de nieuwe betrekking geschapen van commissaris van politie. Dit was ongetwijfeld een stap in de goede richting. De fiskaal werd daardoor meer ontlast van het politioneele deel van zijn taak. Bovendien moet men bij het beoordeelen van de taak van den fiskaal in die dagen niet vergeten, dat ook de schutterij des nachts politietoezicht verrichtte, en dat hij voor het achterhalen van belastingfraudes bij in- en uitklaring van schepen werd bijgestaan door den oppervisitateur en zijn ondervisitateurs. Het politiecorps was dan ook bijzonder klein en bestond uit 6 à 8 agenten van politie en 2 dienaren van justitie.

Het fiskaalsambt werd in 1828 door den commissaris-generaal Van den Bosch afgeschaft. De commissaris van politie zou voortaan „het recht van de Hooge Overheid" waarnemen. Mr. J. Bennebroek Gravenhorst, de latere president der rechtbank en gouverneur, was de eerste drager van dit ambt. Waarschijnlijk ook de laatste, want bij het regeeringsreglement van 1833 werd de Procureur des Konings „aan het hoofd der regterlijke als der administrative Policie" gesteld. Daarmee is feitelijk de toestand geschapen, die ook nu nog geldt krachtens art. 153 van het Regeeringsreglement: de procureur-generaal „is het hoofd van het openbaar ministerie en van de regterlijke en administrative politie".

Koloniale geschiedenis.

Naar aanleiding van hetgeen wij voor 14 dagen uit Prof. Colenbrander's werk meedeelden over het aandeel van Mr. Kappeyne van de Coppello in de totstandkoming der Westindische Regeeringsreglementen van 1865, wijst men ons op het opstel: *Mr. J. Kappeyne van de Coppello. Mededeelingen en herinneringen van Mr. H. J. Smidt* in „Eigen Haard" 1895, blz. 717 (No. 45). Men leest daarin: „En niet alleen wat de Oost betreft. Want de nieuwe regeeringsreglementen voor Suriname en Curaçao, in 1865 tot stand gekomen, waren van het begin tot het einde met de daarbij behoorende memories, uitsluitend het werk van Kappeyne, die in de Tweede Kamer ze ook door zijn adviezen steunde en bij dat alles op verbazende wijze bewees, ook de geschiedenis en den toestand dier koloniën terdege te kennen."

Dit laatste zal wel niet beaamd worden door de kenners van Bordewijk, *Ontstaan en ontwikkeling van het Staatsrecht van Curaçao*. Van diens vele bezwaren tegen Kappeyne's optreden halen wij alleen deze „slotbetrachting" aan: „Ook Mr. Kappeyne, de ijverige apologeet, was zóó zeer alleen van Suriname vervuld, dat hij niet bemerkte, hoe hetgeen hij ten gunste van de eene ontwerp-regeling aanvoerde, veelal tevens strekte ten ongunste van de andere."

Uit den Verren Vreemde.

Het volkenbondsmandaat over Syrië.

Is Syrië voor de Jouvenel en teleurstelling geworden? Wij vreezen 't, al komt dit resultaat voor ons niet onverwacht.

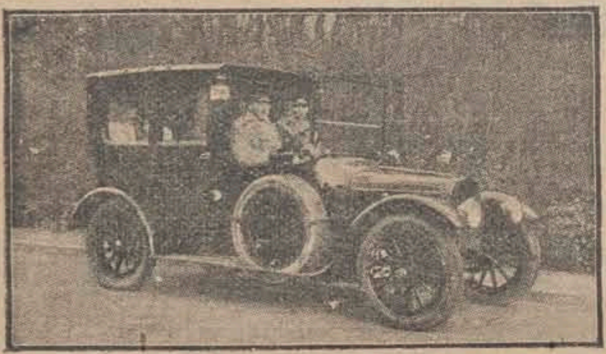
De positie van Frankrijk is als mandaathouder in Syrië geen gemakkelijke. In generaal Weygand, de bekwame militair-organisator-bestuurder had het den man gevonden, die de zaken in het goede spoor leidde. Voor het ministerie-Herriot was Weygand echter geen gewilde persoonlijkheid; wat hij in Syrië deed kon een ander er ook wel doen; de politiek deed generaal Sarrail de plaats innemen van Weygand. Al te spoedig bleek echter dat het bestuursbeleid er aan de opperste leiding heel bijzondere eischen stelt, eischen, waaraan generaal Sarrail niet beantwoordde. Hij was niet gelukkig in de keuze van het bestuurspersoneel, hij was niet gelukkig in de keuze der krachtmaatregelen om zijn wil op te leggen en door te drijven, waar zich hiertegen verzet uitte was hij evenmin gelukkig in de militaire verweer- of strafpogingen. De toestand werd van slecht tot erger. Sarrail moest weg.

In de Fransche Kamer verdedigde de regeering en Painlevé den generaal op zoodanige wijze, dat hij zijn beleid, afgezien van *misschien eenige fouten*, die menschelijk zijn, als goedgekeurd, of gedekt kon beschouwen. Maar voor den vervolge werd toch heil verwacht *van het tegenovergestelde beleid*. Frankrijk telt onder zijn politieke leiders verschillende mannen, die een vooraanstaande plaats in den Volkenbond innemen. Onder hen is senator de Jouvenel een der meest bekende. Zijn geloof in de mogelijkheid om door redeneeren en overtuigen vele bezwaren uit den weg te kunnen ruimen ook zonder sabelgerinkel achter de deur, zijn geloof in de mogelijkheid om verzetsmenschen tot het inzicht te brengen, dat Frankrijk voor hen niets dan het goede wil, zijn geloof in de verbroederingsgedachte, die aan den Volkenbond ten grondslag ligt, dit geloof was zoo groot, dat hij zich bereid verklaarde in Syrië de theorie in practijk te gaan brengen.

Zijn vertrouwen was ook het vertrouwen der regeering, die 't wist te maken tot het vertrouwen der Kamer. In die stemming werd, enkele dagen vóór Kerstmis, het gevoerde Syrië-beleid goedgekeurd, eigenlijk in vertrouwen op het tegenovergestelde beleid, dat men er voor in de plaats stelde, zooals 't was vastgelegd in de aan de Jouvenel, als hooge commissaris, gegeven instructies.

Men zal zich herinneren hoe Henri de Jouvenel de pers inlichtte over de richtlijnen, die hij zich tot leiding stelde. Zijn voornaamste taak zou zijn den vrede in Syrië tot werkelijkheid te maken. De binnenlandsche vrede is er ten nauwste met den buitenlandschen vrede verbonden, daarom wilde hij samenwerking zoeken met de naaste buren Turkije, Irak, Engeland. Hij wilde ook niet als partijman naar Syrië gaan, daarom had hij zich overtuigd van de instemming met zijn opdracht van verschillende partijleiders; deze was hem toegezegd, al had Poincaré niet nagelaten daarbij op te merken, dat hij aan een terugzenden van Weygand de voorkeur zou hebben gegeven. Een ander punt, waaromtrent de nieuwe hooge commissaris zich zekerheid had verleend was, dat hem de vrije hand zou worden gelaten.

Aan de militaire organisatie kende hij wel een voorname rol toe, maar het waarborgen van de veiligheid moest, in overeenstemming met het beschavingsmandaat, verkregen worden door rechtvaardigheid, voorspoed, wensch naar vrede aan de bevolking te brengen. De heerschende troebelen hadden alles in de war gestuurd, een hechte organisatie moest opnieuw worden opgebouwd. Wanneer hij zoo den vrede aan Syrië zou hebben teruggegeven en de organisatie van het Fransche mandaat verstevigd zou hebben, zou hij na

de zes maanden (duur voor dergelijke aan parlementariërs opgedragen missies) terugkomen om aan Regeering en Kamer rekenschap af te leggen.

Wij brengen dit nu in herinnering, nu de Jouvenel, na nog geen maand in Syrië te zijn geweest, al naar Frankrijk gaat, om daar verslag te doen en te Genève aan den Volkenbond. Terwijl de verslagen van andere mandaatgebieden bij de mandaten-commissie van den Volkenbond op tijd ingediend zijn, heeft Frankrijk, in verband met den loop der zaken onder Sarrail, uitstel gekregen. De Jouvenel schijnt 't nu ook wenschelijk te achten zelf in de mandaten-vergadering van Genève een uiteenzetting van het Fransche standpunt te gaan geven. In verband met deze reis loopen geruchten over een aftreden van de Jouvenel, geruchten, waarvan wij de juistheid zouden betreuren, omdat er uit zou blijken dat de hoogst bekwame staatsman al heel spoedig 't wanhopige van zijn vredesstreven heeft moeten inzien. Al hadden wij de erkenning hiervan niet zoo spoedig verwacht, toch hebben wij dit resultaat wel gevreesd als einduitslag van zijn pogen.

Men kan zeer goede inzichten hebben over de wijze waarop het uitbreken van een brand te voorkomen is, men kan eveneens zeer goede inzichten hebben hoe te handelen en wat te doen nadat de brand gebluscht zal zijn, maar als 't pand in lichtelaaie staat moeten in de eerste plaats alle middelen en krachten worden aangewend om den brand te blusschen en te voorkomen, dat hij zich verder uitbreidt. Wij meenen er op te mogen wijzen, dat de Jouvenel dit bij zijn optreden niet in voldoende mate indachtig bleef. Men gelooft zeer gaarne wat men hoopt. Deze menschelijke karaktertrek is er in 't bijzonder nog een van den Franschman. 't Wil ons voorkomen, dat dit nu wordt ingezien en dat de Jouvenel hierover wil gaan rapporteeren.

Is dit juist gezien, dan zou in een terugzenden van generaal Weygand de beste kans zijn te zien, om den loop der zaken weer in 't goede spoor te brengen, mits daarbij dan tevens 't voornemen bestaat hem de leiding voor langen tijd toe te vertrouwen, want orde, rust, veiligheid, vrede zijn niet in enkele maanden aan Syrië te bezorgen, en 't gebeurde na het vertrek van Weygand heeft de spoedige bevrediging nog weer een heel eind achteruit gezet. Intusschen de politieke gevoeligheden zullen de regeering er wel niet toe brengen Weygand terug te zenden en de politieke onvastheid van onzen tijd zou zijn aanblijven ook niet kunnen doen verzekeren.

De Jouvenel heeft zich intusschen verplicht gezien aan de militaire operatiën een veel ruimer plaats toe te denken dan hij gewild had. De personen in binnen- en buitenland van Syrië, tot welke hij spreken wilde, blijken te behooren tot de dooven die niet wenschen te hooren. De vijandelijkheden nemen toe, als altijd zijn er verhalen van overloopers, van onbetrouwbare vertrouwensmannen, van ondankbare begenadigden, van avonturiers, terwijl de noot van Duitsche, Turksche, Russische invloeden er tusschen door loopt. Er moet weer tot een offensief op uitgebreide schaal tegen de Droezen en hun medestanders worden overgegaan. De leiding der operatiën zou zijn toevertrouwd aan maarschalk Franchet d'Espercy. Deze opzet zoo, doet al aan iets anders denken dan het vertrouwen in het vestigen van een geloof aan rechtvaardigheid en voorspoed onder Frankrijks bescherming door gemoedelijke overredingsmiddelen. 't Optreden van den drager der Volkenbondsgedachte heeft toch iets goeds. De conclusie waartoe hij komt is geïnspireerd door de meest oprechte bedoeling om Frankrijk zijn verplichtingen als mandaathouder over Syrië te doen naleven. Wanneer een militair tot dezelfde conclusies mocht komen, zou men daarin altijd de met een generaal als vanzelf één geworden gedachte zoeken: dat van den sterken arm de beste leiding uitgaat. Wij loopen niet vooruit op het advies, dat de Jouvenel aan de Fransche regeering en aan de mandatenvergadering van den Volkenbond zal brengen, maar wij wagen 't voor Frankrijk en voor Syrië den wensch uit te spreken, dat, bij de omzetting van dat advies in daden, de partijgeest geen beletsel zal worden om een rechten man op de rechte plaats te brengen.

H.H. SECRETARISSEN der afdeelingen worden er nogmaals beleefdelijk aan herinnerd dat in de verschillende rubrieken van het K.W. steeds namen voorkomen van personen die in aanmerking komen om voor het lidmaatschap der Vereeniging te worden aangezocht.

Mededeelingen.

Van de Redactie.

In de eerstvolgende Nrs. van het Kol. Weekblad zullen o.m. de navolgende bijdragen verschijnen:

Bij het Zilveren Huwelijksfeest van H.M. de Koningin.

De rottingstraf in Ned.-Indië, door J. F. C. Nienhuis.

Mr. J. H. Abendanon, in Memoriam, door Prof. Dr. G. A. J. Hazeu.

Een belangrijk boek (Koloniale geschiedenis, door Dr. H. T. Colenbrander), door Dr. F. W. Stapel.

E. H. Hermans, Gezondheidsleer voor Nederlandsch-Indië. (Bespreking).

Het sterven der desa's op Java gaat voort, door E. L. K. Schmülling.

Van het Dagelijksch Bestuur.

H.H. Secretarissen en Penningmeesters (c.q. Secretarissen-Penningmeesters) worden herinnerd aan art. 5 van het Huish. Reglement der Vereeniging, aldus luidende:

Elk Afdeelingsbestuur zendt jaarlijks vóór *20 Januari* aan het Hoofdbestuur eene alfabetische naamlijst der leden van de afdeeling op *1 Januari*, met vermelding van ieders contributie of bijdrage en adres, benevens een opgave van de bestuursleden met vermelding van functie en een opgave van ingestelde commissiën met vermelding der commissieleden.

Elk Afdeelingsbestuur zendt jaarlijks vóór den *1en Maart* aan het Hoofdbestuur:

a. het verslag over het afgeloopen jaar, met vermelding van den toestand op 31 December van het vorige jaar en der resultaten welke verkregen zijn door inrichtingen, door de afdeeling in het leven geroepen;

b. eene geldelijke afrekening, ingericht volgens door het Hoofdbestuur vast te stellen tot bereids goedgekeurd) formulier;

c. eene opgave van onderwerpen, welke de afdeeling op de jaarlijksche algemeene vergadering behandeld wenscht te zien;

d. een candidatenlijst, houdende opgave van een dubbeltal candidaten voor de mogelijk voor de afdeeling openvallende plaatsen in het Hoofdbestuur.

Heeren Secretarissen der afdeelingen die, voor propaganda-doeleinden, boekwerkjes welke bij het Informatie-bureau der Vereeniging verkrijgbaar gesteld zijn (zie pag. 16 K.W.) wenschen te ontvangen, gelieve hiervan opgave te doen aan het Secretariaat, Heulstraat 17.

ALGEMEEN NEDERLANDSCH VERBOND.

Het Bestuur der afd. Den Haag van dien Bond, stelt zich voor op 19 Februari e.k. (geboortedag van wijlen Koning Willem III) een bizonderen Dietschen Kunstavond, met zang en orgelspel, te wijden aan het zilveren huwelijksfeest van het Koninklijk echtpaar. Leden van het A. N. V. hebben toegang met een huisgenoot ad *f*0.25 per persoon. Niet leden *f*0.50. Leden van Oost en West worden door de welwillendheid van het Bestuur van het A. N. V. met leden van dien bond gelijkgesteld.

Zij die van dit gunstig aanbod gebruik wenschen te maken, gelieve zich vóór 1 Februari a.s. op te geven aan het secretariaat van Oost en West, Heulstraat 17, Den Haag.

Van het Informatie-Bureau:

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST EN VOOR 's LANDS DIENST IN CURAÇAO.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië en Curaçao, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging.

1º. Uitzending voor den Nederlandsch-Indischen Staatsdienst:

a. onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs, in het bezit der hoofdakte;

b. onderwijzer of onderwijzeres bij het M.U.L.O., in het bezit van de hoofdakte en van bijakten,

c. leeraar (leerares) M.O. Nederlandsch (doctoren of doctorandi Ned. letteren genieten de voorkeur);

d. leeraar (leerares) M.O. Fransche taal (volledig bevoegd);

e. leeraar (leerares) M.O. Duitsche taal (volledig bevoegd);

f. leeraar (leerares) M.O. Engelsche taal (volledig bevoegd);

g. doctor of doctorandus klassieke letteren voor de V.H.O.-afdeeling der Alg. Middelb. School te Bandoeng;

h. Gouvernementsarts bij den dienst der volksgezondheid (dienstverband 3 of 5 jaren);

i. officier van gezondheid 2de klasse (in vasten en tijdelijken dienst).

2°. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao:

a. 1 hoofdonderwijzer;

b. 2 hoofdonderwijzeressen;

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Ministerie van Koloniën, 9de afdeeling, onderafdeeling A. B. (voor de betrekkingen, genoemd onder 1°., *a* t/m *h*), tot de 8ste afdeeling (voor de betrekking onder 1°., *i*) en tot de 10de afdeeling (voor de betrekkingen onder 2°.).

MET VERLOF UIT INDIE AANGEKOMEN AMBTENAREN.

W. J. L. Bruining, beheerder b. d. Aanmaak en Aankoop v. d. dienst de: Zoutregie, Den Haag, Hotel Terminus, Stationsweg 80.
S. K. Wieling, wrn. gewestelijk Secretaris van Banjoemas, Nice, Palace Hotel.
G. Homan van der Heide, Leeraar b. d. Technische School te Bandoeng, Zwitserland, Berner Oberland, Kuranstalt Bellevue, Adelboden.
F. A. Martens, 1e Werktuigkundige b. d. Gouvernements Marine, Amsterdam, Wolvenstraat 24.
D. Fierloos, Topograaf 2e kl. b. d. dienst v. d. Mijnbouw, Zeeland, Schore, p. a. J. Meijaard.
F. E. L. Knust Graichen, Adj.-controleur v. d. Belastingen, Duitschland, Blankenhain, Thüringen.
G. F. de Bruyn Kops, Inspecteur van Financiën o. h. Hoofdkantoor v. d. Dienst der Belastingen, Den Haag, Schenkkade 223.
A. J. H. Eijken, Resident b. h. Binnenlandsch Bestuur in de Residentie Preanger-Regentschappen, Den Haag, Populierstraat 86.

DEN LEDEN wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

Mutatiestaat van 20 tot 27 Januari 1926.

Nieuwe Leden:

	Geïntroduceerd door:
Dr. F. Corsten, Utrecht, Admiraal van Ghentstraat 61bis. *f* 5.—	Secretaris Afd. Utrecht.
J. Maten, Kassier, Groningen, Radesingel 45. *f* 5.—	Secretaris-Penningmeester Afd. Groningen.
Mevr. J. Roest, Groningen, Taco Mesdagstr. 43. *f* 5.—	Secretaris-Penningmeester Afd. Groningen.
J. N. den Boestert, Arnhem, Brantsenstraat 4. *f* 5.—	Secretaris-Penningmeester Afd. Arnhem.
J. J. Mendelaar, Arnhem, Leoninusstraat 38. *f* 5.—	Secretaris-Penningmeester Afd. Arnhem.
R. thoe Schwartzenberg, Velp, Beukenweg 10. *f* 5.—	Secretaris-Penningmeester Afd. Arnhem.
A. N. J. de Vries, Arnhem, Nachtegaalpad 10. *f* 5.—	Secretaris-Penningmeester Afd. Arnhem.
Ed. van Ghert, Den Haag, Zoutmanstraat 73. *f* 5.—	Eigen aanmelding.
Mevr. M. C. Lamminga-van Beuningen van Helsdingen, Den Haag, Stadhouderslaan 144. *f* 5.—	den Heer Ir. J. A. André de la Porte te Den Haag.
Dr. B. Heijman, Buitengewoon Hoogleeraar, Utrecht, Den Haag, Wilhelminastraat 14. *f* 5.—	den heer L. Th. van der Kruk te Den Haag.
Mej. Charlotte P. Keyzer, Leerares Engelsch M. O., Beëedigd Translatrice, Den Haag, Theresiastraat 84A. *f* 5.—	Secretaris Dagelijksch Bestuur O. en W.
A. A. Resner, Gep. Gezagvoerder K. P. M., Den Haag, 2de Emmastraat 248. *f* 5.—	Secretaris Dagelijksch Bestuur O. en W.
L. J. Resner, Gep. Gezagvoerder Gouv. Marine, Den Haag, Obrechtstraat 495. *f* 5.—	Secretaris Dagelijksch Bestuur O. en W.
H. C. Hekker, 1e Luit. Cav. N.-I. L., Den Haag, 2de Schuijtstraat 239. *f* 5.—	Secretaris-Penningmeester Afd. Den Haag.
Mevrouw E. Timm-Versteegh, Den Haag, Statenplein 1. *f* 5.—	Secretaris-Penningmeester Afd. Den Haag.
F. H. ter Meulen, 1e Luit. Inf. te Blang Kedjeren (Atjeh). *f* 5.—	Rectificatie.

Contributieverhooging:

P. F. L. C. Lach de Bere, Oud-Luit.-Kolonel N.-I. L., Den Haag, Sweelinckstraat 155, van *f* 2.50 op *f* 5.—.

Afschrijven:

C. C. Meijer van Rozenburg, Indoloog, Den Haag, Beeklaan 346.

Adresveranderingen:

P. Boeken, van: Amsterdam, Saffierstraat 78, naar: Bandoeng, *f* 5.—.
F. A. Martens, 1e Werktuigkundige Gouv. Marine, van: Pontianak, naar: Amsterdam, Wolvenstr. 24. *f* 5.
Dr. H. S. Boogaart, van: Amsterdam, Hobbemastr. 9, naar: Curaçao. *f* 5.
Ir. Jb. P. Koerts, Groningen, van: Parklaan, naar: Zuiderpark 15.
J. F. G. Maurer, Elektro-Technisch Ambtenaar, van: Sawah-Loento, naar: Groningen, Josef Israëlstraat 77a. *f* 5.
Ir. M. C. Bastet, van: Curaçao, naar: Den Haag, van Outshoornstr. 1a. *f* 5.
W. J. L. Bruining, O.-I. Ambtenaar m. v., van: Soemenep, naar: Den Haag, Hotel Terminus, Stationsweg 80. *f* 5.
A. J. H. Eyken, Oud Resident, van: Bandoeng, naar: Den Haag, Populierstr. 86. *f* 5.
C. A. Fock, Oud Kap. ter Zee, Den Haag, van: Stadhoudersplein 120, naar: Larixlaan 67.
G. W. Horn, O.-I. Ambtenaar m. v., Den Haag, van: Van Galenstraat 8, naar: Obrechtstraat 241.
Mevr. Wed. C. M. Laseur-Vielars, Den Haag, van: Danckertstraat 85, naar: Obrechtstr. 16.
A. J. W. Visser, Opperhoutvester, van: Den Haag, Boreelstraat 12, naar: Buitenzorg, Hoofdk. Boschwezen.
P. Reinking, Ass.-Resident, van: res. Madoera, naar: Ternate.
A. C. van der Velden, Controleur B.B., van: Bengkoelen, naar: Res. W. A. van Borneo (Pontianak).
Dr. J. Pilon, Oud O.-I. Rechterlijk Ambtenaar, Meran, van: Obermais Langengasse 72, naar: Untermais, Reichsstrasse 84, Villa Ehrenburg.

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. Hietink, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. 14519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Telef. 50752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. Hietink of den administrateur, den Heer W. Meijer.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. No. 50248.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten einde aan hen die uit Nederland naar Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk- en maatschappelijk gebied, onder leiding van de dames J. Franco Mendes—Calisch en L. Kappeijne van de Coppello—Wijgers. Spreekuur Donderdagmiddag van 2—4 en volgens afspraak, Nic. Maesstraat 57, Amsterdam, Tel. 22492.
Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk). Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. Bezemer. Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz.
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman. Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (Thans in revisie). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (Thans in revisie). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk). Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Op nieuw herzien). Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (Op nieuw herzien). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederl.-Indië, zoomede voor verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken en Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar.** (Op nieuw herzien). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.** Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien). Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegr.- en Telef.dienst in N.-I.** (Op nieuw herzien). Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië.** Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Onze Koloniën. Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.
No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
" 2. Indische toestanden gezien door een Inlander.
" 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
" 4. Sarikat-Islam.
" 5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
" 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
" 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
" 8. De Europeesche vrouw in Indië.
" 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
" 10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.
No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
" 2. Het Javaansch tooneel.
" 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
" 4. De theecultuur op Java.
" 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
" 6. Een doode taal in Indië.
" 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
" 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
" 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
" 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.
No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
" 2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
" 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
" 4. Indische Scholen onder de Oost Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
" 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
" 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië
" 9. De Slavernij in Oost-Indië

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereen. in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostkust.